

Funksjons- og arealprogram for sykehjem

BERGEN KOMMUNE
Revidert utkast 27.05.2025

Forord

Etat for utbygging (EFU) opprettet i mai 2020 en helsegruppe etter anmodning fra **Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg (BEHO)** for å samle erfaring og kompetanse i utbyggings- og rehabiliteringsprosjekter. Gruppen består av prosjektledere som rapporterer til prosjekteier for sykehjems- og helsebyggporteføljen.

Funksjons- og arealprogrammet for sykehjem, bestilt av styringsgruppen 07.09.2020, er utviklet i samarbeid mellom EFU og BEHO. Den bygger på styrende dokumenter fra BEHO, EFUs gjennomføringsmodell, krav fra Etat for bygg og eiendom, Etat for boligforvaltning, Husbanken og Arbeidstilsynet.

Beskrivelsen er basert på evaluering av ferdigstilte sykehjem og innspill fra befaringer og Etat for behandlingssentre og sykehjem. Målet er å sikre kvalitet i bygg og prosjektgjennomføring. Den gjelder nybygg og, der mulig, rehabilitering innenfor budsjett- og plangrensene. Enkelte arealer er mer detaljert beskrevet grunnet spesielle funksjons- og utstysbehov.

Endringer kan forekomme basert på nye lovkrav, innovasjon og teknologi. Beskrivelsen har vært på høring hos relevante instanser, inkludert Bedriftshelsetjenesten, Tverrfaglig team og fagrådgivere i BEHO. Funksjons- og arealprogrammet revideres årlig.

Innhold

Forord	1
1 Generelt om funksjons- og arealprogram.....	7
1.1 Beskrivelsens funksjon	7
1.2 Beskrivelsens oppbygging	7
1.3 Definisjoner	7
1.4 Arealprogram	7
1.5 Prosjektspesifikke behov.....	7
2 Sykehjemmets målsetting for utforming av arealene	7
2.1 Generelt	7
2.2 Romlige løsninger, farge og materialitet	8
2.3 Møblering og overflater	8
2.4 Møbleringsplan	9
2.5 Kunst.....	9
2.6 Belysning/dagslys brukt terapeutisk	9
2.7 Orientering/Universell Utforming (UU).....	10
2.8 Normalisering og integrering (arkitektur +)	10
2.9 Logistikk	10
2.10 Sikkerhet og tilrettelegging på sykehjemmet	11
2.11 Brannkonsept og dørmiljø	11
2.12 Dimensjonering til grunn for prosjektering	12
3 Fellesfunksjoner for hele sykehjemmet	13
3.1 Generelt	13
3.2 Hovedinngang/vestibyle	13
3.2.1 Garderobe/wc i fellesområdet	14
3.3 Administrative funksjoner.....	14
3.3.1 Resepsjon	14
3.3.2 Arkiv	15
3.3.3 Kopirom	15
3.3.4 Kontor enhetsleder	15
3.3.5 Kontorer administrasjon	16
3.3.6 Samtalerom administrasjon	16

3.4 Kafé - spisedel.....	16
3.5 Kafékjøkken	17
3.6 Stort møterom.....	18
3.6.1 Lager for stoler og bord	19
3.7 Velværerom	19
3.7.1 Frisør	19
3.7.2 Fotterapeut/tannpleie	20
3.8 Lager for forbruksvarer	21
3.9 Lager større utstyr.....	22
3.10 Rehabiliteringsavdeling utenfor bogruppene	22
3.10.1 Treningssal	22
3.10.2 Treningskjøkken	23
3.10.3 Kontor fysioterapeut /ergoterapeut.....	24
3.10.4 Behandlingsrom fysioterapeut /ergoterapeut	25
3.10.5 Treningssal lager	25
3.10.6 HCWC rehabiliteringsavdeling ansatte og pasienter	25
3.11 Gjesterom/hvilerom.....	26
3.12 Allrom.....	26
3.13 Bårerom.....	27
3.14 Driftsarealer for bygg og eiendom (EBE)	27
3.14.1 Renholdssentral	28
3.14.2 Renholdsrom.....	28
3.14.3 Driftskontor	28
3.14.4 Driftsverksted/lager inklusiv redskapslager	28
3.15 Heis og trapper	29
3.16 Korridor i hver etasje med bogrunder – «Hjertesone»	30
4 Fellesfunksjon for 2-4 bogrunder	30
4.1. Generelt	30
4.2. Aktivitetsrom.....	31
4.3 Samtalerom	31
4.4 Hvilerom	32
4.5 Medisinrom.....	32

4.6 Laboratorium	34
4.7 Kontor leger	34
4.8 Kontor stedlig avdelingsledelse	35
4.9 Arbeidsrom sykepleierteam.....	35
4.9.1 Kontor sykepleierleder	36
4.10 Møterom m/minikjøkken	36
4.11 Lager for større utstyr	36
5 Basisfunksjoner bogrupper	37
5.1 Generelt	37
5.2 Kjøkken/spiserom.....	38
5.3 Stue.....	39
5.4 Korridor bogruppe	39
5.5 Beboerrom	40
5.6 Bad beboerrom	43
5.7 Skyllerom.....	45
5.7.1 Skyllerom - spesialrom for én bogruppe.....	45
5.7.2 Skyllerom generelt – ren del.....	45
5.7.3 Skyllerom generelt - uren del	46
5.8 Arbeidsrom	47
5.9 Lager lintøy	48
5.10 Lager utstyr	48
6 Personalfasiliteter.....	48
6.1 Dame-/Herregarderobe.....	48
6.2 Tørkerom.....	49
6.3 Rent personaltøy	49
6.4 Urent personaltøy.....	50
6.5 Pauserom med kjøkken.....	50
7 Smittevern	50
7.1 Generelt	50
7.2. Smitteverngarderobe	50
7.3 Berøringsfrie døråpnere	51
7.4 Isolat	51

7.5 Kohortinndeling av bogrupper.....	52
7.6 Plassering av dispensere knyttet til hånddesinfeksjon	53
8 Varemottak, lager boss/tøy-sug.....	53
8.1 Generelt	53
8.2 Boss- og tøy-sug.....	53
8.3 Kildesortering.....	54
8.4 Mottak mat	54
8.5 Gasslager	54
9 Tekniske rom	55
9.1 Generelt	55
9.2 Ventilasjonsrom	55
9.3 UPS	56
9.4 Tele og datasentral.....	56
9.5 Trafo, tavlerom/underfordeling.....	56
9.6 Reservestrøm/nødstrøm	56
9.7 Valg av energikilder	56
10 Fast inventar.....	56
10.1 Generelt.....	56
11 Viktige premisser for uteområdene	58
11.1 Generelt.....	58
11.2 Uteareal/hager	58
11.3 Terrasser/balkonger	59
12 Parkering	60
12.1 Generelt.....	60
13 IKT-infrastruktur i kommunale bygg	61
13.1 Ansvar for kabling av bygg.....	61
13.2 Infoskjerm/hørselstiltak	62
13.3 AV-utstyr	63
13.4 TV (IP)-DATA-TLF og IT-arbeidsplass/datauttak/konferanseutstyr (Microsoft Teams)	63
14 Helseteknologi/teknologiske løsninger	64
14.1 Generelt.....	64

14.2 Sykesignalanlegget	64
14.3 Grensesnittet	64
14.4 Planlegging og montering av pasientvarslingsutstyr	64
14.5 Pasientvarslings	64
14.6 Alarmer – Sykesignal, forvarsel brann, ringeklokke og porttelefon	66
14.7 Opplæring og testing av anlegg/utstyr	67
15 Anskaffelser av løst inventar/utstyr	67
15.1 Generelt	67
15.2 Medisinsk inventar og utstyr	67
15.3 Løst inventar og utstyr.	67
16 Beredskap	67
17 Kildehenvisninger/ Generelle veiledere:	68

1 Generelt om funksjons- og arealprogram

1.1 Beskrivelsens funksjon

Funksjons- og arealprogrammet inngår som prosjekteringsgrunnlag og skal brukes sammen med EBE sine retningslinjer og prosjektspesifikke beskrivelser. Den har vært på høring hos Etat for bygg og eiendom (EBE). Beskrivelsen skal gi innsikt i sykehjemmets funksjoner, samt nødvendig informasjon om detaljer og leveranser. Beskrivelsen gjelder både langtids- og korttidssykehjem, men vil tilpasses hvert prosjekt.

1.2 Beskrivelsens oppbygging

Beskrivelsen er delt opp i kapitler, oppdelt etter sykehjemmets hovedfunksjoner. Innenfor hvert hovedkapittel listes opp alle rom som har spesifikke krav, kapittel 4-9.

Krav til tekniske anlegg er beskrevet i kapittel 9.

Utomhusanlegg og parkering er beskrevet i kapittel 11 og 12.

Krav til helseteknologi, AV-utstyr mm. er beskrevet i kapittel 13 og 14.

Kildehenvisninger finnes i kapittel 16.

1.3 Definisjoner

Bestillende Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	Bestiller
Etat for behandlingssentre og sykehjem	Bruker
EBE: Etat for bygg og eiendom	Byggeier
EFU: Etat for utbygging	Byggherre / tiltakshaver

1.4 Arealprogram

Arealprogram / romprogram vil bli utarbeidet til hvert prosjekt der NS3940 skal benyttes. Krav til B/F faktor settes til 1,4. Det betyr blant annet at areal for korridor, logistikk, trappeløp, heis og tekniske rom må avklares i prosjekteringsfasen.

1.5 Prosjektspesifikke behov

Avhengig av hvordan bygget utformes, kan det oppstå projektspesifikke behov som prosjektet må løse. F.eks. hvis avstanden mellom administrasjon eller administrative arealer i etasjene og vestibyle med garderobe og wc blir for stor, må det legges inn personaltoalett i tilknytning til administrative arbeidsplasser.

2 Sykehjemmets målsetting for utforming av arealene

2.1 Generelt

Et sykehjem er både en helseinstitusjon, et hjem og en arbeidsplass - et lite samfunn i seg selv. Arkitekturstrategien i Bergen (Arkitektur +) vektlegger at offentlige bygg skal ha god kontakt med nærmiljøet. Derfor må sykehjem utformes med naturlige overganger mellom offentlige og private soner.

Sykehjemmets «Hovedgate/torget» med servicefunksjoner skal fungere som et sosialt sentrum, samtidig som beboerne har skjermede og trygge arealer. Det skal også være et hyggelig sted for

pårørende, frivillige og andre besøkende. Effektiv logistikk er avgjørende for sykehjemsdriften, slik at støtterom plasseres strategisk i forhold til funksjonsrom.

Bergen kommune har utviklet en modell der hver bogruppe består av 10 beboerrom, delt stue/kjøkken, arbeidsrom og støttefunksjoner. Bogrupper organiseres med 2, 3 eller 4 bogrupper i hver etasje, slik at disse gruppene bemannes med felles personale. Det skal være god tilkomst til utearealer, og alle bogrupper skal tilrettelegges for beboere med demens.

2.2 Romlige løsninger, farge og materialitet

Et sykehjem består av både offentlige og private soner, noe som bør reflekteres i romløsninger, materialbruk, farger og belysning.

Fellesarealer må kunne romme større forsamlinger, f.eks. ved høytider og kulturarrangementer, samtidig som øvrige fellesfunksjoner bør ha et hjemlig preg. Mindre, skjermede soner kan skapes gjennom arkitektoniske løsninger eller møblering.

Fargepsykologi er viktig i alle soner for beboere, ansatte og besøkende, særlig for demenstilpassede områder. Kontraster bidrar ikke bare estetisk, men også til bedre orientering og universell utforming. Materialvalg, lyssetting og fargebruk skal følge forskningsbaserte anbefalinger, spesielt for personer med synshemming, demens eller kognitiv svikt. For å redusere fallrisiko bør søylefrie oppholdsarealer og beboerrom etterstrebes. Der søyler er nødvendig, bør de integreres i andre løsninger som bokhyller eller skap, så lenge det ikke går på bekostning av brannsikkerhet og andre tekniske funksjoner.

Vindusløsninger må vurderes nøye. Husbanken anbefaler å unngå glassvegg fra gulv til tak. Utstrakt bruk av glassvegger utfordrer hjemliggjøring og møblering. Dersom slike løsninger velges, kreves mulighet for skjerming f.eks. *frosted* eller mønstret glass. Bogrupper for personer med demens skal ha *frosted* eller tett dør ut av bogruppen, og vinduer i enden av korridorer må kunne skjermes ved behov. Der begrenset innsyn er ønskelig, kan tette vegger eller vinduer med høyt plassert glassfelt gi dagslys uten innsyn.

2.3 Møblering og overflater

Reminisens er en metode som stimulerer hukommelsen gjennom minner, og kan brukes til å skape en intuitiv og gjenkjennelig arkitektur. Kjente motiver i rom og interiør kan gjøre det lettere å orientere seg og skape en trygg og hyggelig atmosfære.

Møbler og materialer må være tilpasset offentlig bruk med slitesterke overflater som ikke tiltrekker seg væske. Sittemøbler skal kunne desinfiseres også på sitteflater. De bør ha avtagbare, vaskbare trekk og utskiftbare deler for å forlenge levetiden. Variasjon i møbler, materialer og gjenbruk bidrar til en lun og hjemlig stemning. Ved ombruk/gjenbruk skal møblene framstå som enhetlige og tilnærmet nye, være rengjort og ha lang levetid. BEHO oppfordrer til bruk av møbler laget av gjenbruksmaterialer.

For sittekomfort og tilgjengelighet skal møbler ha en riktig høyde, armlener og god støtte. Sittegrupper og møblering i rom og korridorer skal være romslig nok til å gi plass for beboere med rullestoler og kunne skape uformelle sosiale treff. Mange personer med demens er fysisk aktive noe som må tas hensyn til i utforming. Det må ikke være snuble muligheter på bordben (for eksempel sofabord, spisebord, små bord)

- Møbler må være enkle å rengjøre og tåle kjemikalier som blir brukt til å rengjøre overflater.
- Spisebord må ha overflater med lite «støy» som mønster og lignende, da dette kan være forstyrrende/skape uro for beboerne (demenstilpasning).

Dekor og utsmykning bør være balansert for å unngå overstimulering, spesielt for demente. Tapet i korridorer og trapperom kan gi en visuell opplevelse og forsterke stedsidentiteten, gjerne med rolige naturmotiver som blomster, fugler eller kjente bygninger.

Gulvbelegget skal være sklisikkert, matt og tilpasset personer med demens. Tregulvimitasjoner kan gi en hjemlig atmosfære, men mønstrene bør være rolig og nedtonede. Overgangen mellom gulvtyper i bogruppene bør være ton i ton og minst mulig synlig.

2.4 Møbleringsplan

Det skal utarbeides en møbleringsplan som viser hvordan de ulike arealene tenkes innredet. Søyler og andre faste bygningsinstallasjoner skal framkomme. Søyler skal i stor grad begrenses eller integreres med andre funksjoner. Møbleringsplanene skal hensynta forhold som dagslys og rømningsveier, varme, ventilasjon, trekksoner osv. Skjemategninger skal utarbeides i detaljeringsfasen og vise detaljer i utvalgte rom rundt fast/løst inventar, stikk mm.

2.5 Kunst

I henhold til EFU sine retningslinjer for utbyggingsprosjekter, skal det avsettes prosjektmidler for nybygg eller totalrehabilitering av eksisterende bygg, til kunstnerisk utsmykking. Dette skal hensyntas i møbleringsplan.

2.6 Belysning/dagslys brukt terapeutisk

I tillegg til hjemlig miljø og estetikk, skal det i belysningen også legges vekt på hvordan dagslys kan virke terapeutisk for beboere og ansatte. Med dette menes gode dagslysforhold, for eldre med svekket syn. Dagslys er spesielt viktig for personer med demens, da det stimulerer hormonproduksjonen i hjernen som støtter døgnrytmen. Det er derfor viktig å legge til rette for gode dagslysforhold i varige oppholdsrom. Døgnrytmen vil stimuleres ved at korridorbelysning og annen belysning dimmes om kvelden/ natten. Lyssettingen bør kunne reguleres enkelt av beboer/ansatt, jf. krav fra Husbanken.

Generelt skal valg av belysning/lamper i sykehjemmets rom og korridorer følge intensjonen om å skape en hjemlig atmosfære, samtidig som renholdfaglige hensyn blir ivaretatt. Hensynet til enkelt renhold skal vektlegges ved valg av type belysning/lamper. Man må benytte flimmerfritt

belysningsutstyr. Belysning i rom for ansatte skal være sensorstyrt for å unngå unødvendig bruk av lys i rom som ikke er i bruk.

For, eksempelvis, å skape en følelse av å gå i en «gate», jf. trekk av bymiljø, skal det i «gaten» velges belysning og skilting som støtter opp under et utvendig gatepreg.

Døgnrytmebelysning skal vurderes i hvert enkelt prosjekt.

2.7 Orientering/Universell Utforming (UU)

NS11001 «Universell utforming av byggverk» skal legges til grunn for prosjektering i tillegg til Husbankens krav.

Særskilte krav for sykehjem:

- Alle dører for sengetransport og ut mot uteområder skal være terskelfrie/flat terskel.
- Taktil merking på gulv skal være maksimal 3mm høy og ikke til hinder for senger eller utstyr.
- Gulvbelegg skal ha matt overflate for å unngå gjenskinn.
- Klare kontraster mellom gulv og vegg, med gulvet i mørkere nyanse og tydelig kontrast/markering på dører.
- enger skal kunne fraktes fra beboerrom til fellesrom, kjøkken, stuer og uteområder som hager og terrasser.

2.8 Normalisering og integrering (arkitektur +)

Det nye sykehjemmet må utformes med hensyn til stedets rolle, posisjon i lokalmiljøet og brukerens behov. Bygget bør integreres med eksisterende bygg og gangveier, samt tilrettelegges for samarbeid med nærliggende skoler, barnehager, butikker og frivillige organisasjoner. Fellesfunksjoner som torg, treningsfasiliteter og lekeplasser kan åpne for samhandling med lokalsamfunnet, og skape møteplasser på tvers av generasjoner, for eksempel med uteplasser for barn og unge.

2.9 Logistikk

Ved organisering av sykehjemmet må det etableres løsninger som gir fleksibel og effektiv utnytting av lokaliteter, utstyr og personell. Dette innebærer f.eks. at det skal være enkle og hensiktsmessige transportveier både inne i bygget og i tilkomstveier.

Hovedinngangen skal være godt synlig, ha overbygget inngangsparti, og lede inn til vestibyle, administrasjon og fellesarealene som gjelder hele sykehjemmet, jfr. Kap. 3 *Fellesfunksjoner for hele sykehjemmet*. Trapp og heis skal være godt synlige fra hovedinngang. Det skal tilstrebes ett felles hovedtrappeløp sentralt i sykehjemmet.

Det anlegges separat atkomst for varelevering, boss- og tøyhenting mm («Økonomigård»), plassert i noe avstand fra hovedinngang. Varelevering skal være skjermet fra fellesfunksjoner.

Et effektivt driftsprinsipp for Etat for behandlingssentre og sykehjem, er å ha enten 2,3 eller 4 bogrupper pr. etasje for å kunne utnytte ansattressursene på en god måte gjennom hele døgnet / året.

Det er en forutsetning fra Husbanken at det ikke skal være gjennomgangstrafikk gjennom bogruppene for å f.eks. komme seg til en annen bogruppe eller til felles uteareal. Man skal komme til bogruppene via heis/trapp fra hovedinngang, og tilstøtende forbindelseskorridor.

Fellesfunksjoner for 2, 3 eller 4 grupper, jfr. Kap. 4. *Fellesfunksjon for 2-4 bogrunder*, plasseres nær bogrunder, og fordeles på byggets ulike etasjer. Personalet skal enkelt og effektivt kunne gå mellom de ulike bogruppene/avdelingene i hele sykehjemmet.

2.10 Sikkerhet og tilrettelegging på sykehjemmet

Sykehjemmet og uteområder skal tilrettelegges for trygg og fri bevegelse for beboerne, også når de går alene, uten risiko for ulykker. For å redusere fallrisiko blant eldre bør materialvalg bidra til å redusere skader ved fall. Helsedirektoratet peker på risikofaktorer som terskler, glatte gulv og trapper, dårlig belysning, løse ledninger, ustabile møbler og manglende støttehåndtak. Uteområder må være fri for hindringer, glatte flater og blinkende lys. Personalet har smarttelefoner, som tilpasses med en alarmknapp eller en app for varsling ved behov for akutthjelp. Samtaler rutes og viderekobles for effektiv kommunikasjon.

Tiltak for sikkerhet i bygget:

- Adgangskontroll: Utarbeides i samarbeid med bestiller og EBE for å sikre både ansatte og beboere. Låsbarhet: Låsbare skap/skuffer på beboerrom og helseteknologi som iverksettes etter regelverk.
- Loggførte adgangskontroll-låser: På sensitive områder som medisinerrom, skap for A og B preparater og medisintraller.
- Rømningsveier: Hver bogruppe skal ha to rømningsveier. I tillegg til adgangskontroll, skal rømningstrapper ha *kakk* (grønn knapp) som er koblet opp mot ansattes mobiltelefoner. Det skal være to utganger fra oppholdsrommet/spiserommet for rømning for ansatte dersom beboer utagerer. Videre rømning vil skje i korridor ut av bogruppe og videre ut i sykehjemmet.
- Alarmer: Se kap. 14 *Helseteknologi/teknologiske løsninger*. Alle sikkerhetssystemer, inkludert brannalarm, porttelefon og nødbryter, kobles til ansattes mobiltelefoner. Pasientvarslingsanlegg trykker beboer og ansatte, se kap. 14 *Helseteknologi/teknologiske løsninger*
- Fallforebygging og tekniske løsninger. Sikkerhetssensorer på dører der beboere ferdes skal følge EN16005-krav og det skal avklares med bestiller hvilke dører dette gjelder. Rekkverk i trapper skal ha tydelige avslutninger og taktillmerking.
- Blandebatteri på beboerrom og aktivitetsrom skal ha særskilt skoldesperre med maks 38 grader.
- HMS og arbeidsmiljø: Bygget skal planlegges for trygg drift og vedlikehold i henhold til arbeidstilsynets krav, inkludert tiltak for å redusere vold og trusler mot ansatte.

2.11 Brannkonsept og dørmiljø

Husbanken påpeker:

«Dører som fører til selvstendige boliger eller en bogruppe og dører til uteplasser skal ha trinnfri terskel.»

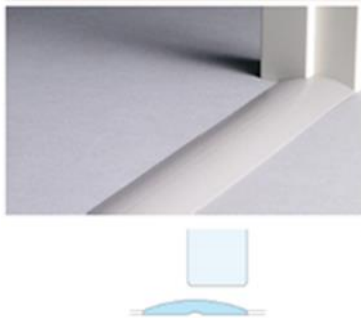
Dette skaper utfordringer med å ivareta myndighetskrav til brann og røyksmitte. Brannrådgiver skal derfor i samråd med arkitekt ha et særskilt fokus ved utarbeidelse av brannkonseptet tilrettelegge for følgende:

- Bygget prosjekteres terskelfritt i alle arealer som benyttes av beboerne.
- Tekniske rom som er egne brannceller skal ha terskler.
- Rom som ikke defineres med UU krav, slik som trapperom kan etableres med terskler.
- Særmøter på dørmiljø rom for rom vil bidra til å ivareta krav.

Forslag til evakueringsplan skal utarbeides tidlig i prosjekteringen. Det skal benyttes simuleringsverktøy i arbeidet der det settes en maks evakueringstid i samråd med EBE og EBS.

Funksjon terskelfritt

Områder som er definert som tilgjengelig i universell utforming skal være terskelfri. Terskler som ikke bygger mer en 7 mm og som er avrundet med en bredde på min 70 mm, kombinert med slepelist er akseptert som terskelfritt. Løsning benyttes der brann og lydkrav tillater det. Der det tillates bruk av anslagsterskel skal den være avrundet og senket i gulv for enklest mulig forsering med jekketralle eller tilsvarende.

Illustrasjon av terskel 70 mm bredde og 7 mm høyde.

2.12 Dimensjonering til grunn for prosjektering

Av "*Veileder for lokalisering og utforming av omsorgsbygg*" v/ Husbanken, kapittel 5 framgår dimensjoneringsgrunnlag og krav rundt rullestoler, hjelpemidler for løft og pleie, betjeningsarealer, adkomst og kommunikasjonsveier, dører og vinduer, bad, samt sjekkliste for viktigste dimensjoner som ligger til grunn for at prosjektet skal få investeringstilskudd fra Husbanken. Alt som framgår her av krav og anbefalinger fra Husbanken skal følges, selv om ikke alle punktene er eksplisitt nevnt i dette dokumentet.

Følgende sengestørrelser/madrasser anskaffes:

- Seng B100cm x L200/220cm. (Madrassbredde 90cm).
- Seng B130cm x L200/220cm. (Madrassbredde 120cm).
- Sengene må kunne fraktes slik:
 - Ut av beboerrommet.
 - Inn på kjøkken/spiserom i bogruppen.
 - Ut på balkong i tilknytning til kjøkken/spiserom.
 - Inn på stuen.
 - Ut av bogruppen.

- Gjennom dører i felleskorridorer til heis og uteområder.
- Inn/ut av kafé, stillerom/flerbruksrom og bårerom.
- Det skal sikres at ekstra bred seng kan trilles ut til minst et skjermet uteområde.

3 Fellesfunksjoner for hele sykehjemmet

3.1 Generelt

Hovedinngang skal være lett å finne, og man skal umiddelbart ledes til vestibylen. Kontorer i administrasjonen skal fortrinnsvis plasseres i nærhet til hovedinngang/vestibyle, slik at administrativt personale kan bistå mottak av beboere og andre på dagtid. Kontorene og andre funksjonelle rom skal sikres i forhold til lydkrav for konfidensielle samtaler, i henhold til romprogrammet. Møterom, aktivitetsrom og flere funksjonelle rom skal ha automatisk lysregulering med mulighet for tilpasning. Alle kontorer skal ha el.stikk i skrivebordet.

3.2 Hovedinngang/vestibyle

Fra hovedinngang skal man umiddelbart ledes til vestibylen hvor det skal være enkelt å orientere seg videre i bygget. Vestibylen skal være fysisk adskilt fra andre tilstøtende funksjoner. Det skal etableres en ambulansепarkering i tilknytning til sykehjemmet. Denne skal ha en så sentral beliggenhet som mulig for å raskt kunne hente/levere beboer. Den skal være mest mulig skjermet for innsyn.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Inngangspartiet skal ha veggplass for innvendig skiltplan som skal gi god informasjon til orienteringen i bygget. • Det skal være skyvedør med automatikk i hoveddørene inn til sykehjemmet. • Grunnstein skal plasseres i vestibylen og kan gjerne være en del av kunstplanen. • Vestibylen skal ha kapasitet til en aldersvennlig, behagelig, inviterende sittegruppe for venting i forbindelse med transport ol. • Fra sittegruppen skal det være direkte utsyn til henteområdet. Bruker skal ikke sitte i trekkzone. • Det skal avsettes plass til kunstnerisk utsmykning m/effektbelysning. • Det skal tilrettelegges for bruk av vanndispenser.¹ • Det skal være fotskraperister ved hovedinngangene og ved inngang fra hager i hele sykehjemmet.
AV/IKT/EL	• Tilrettelegges med digital infoskjerm på vegg ved hovedinngang. • Det skal avsettes plass med lademuligheter til taxisykkel i nærheten av vestibylen. • Det skal legges varme i bakken ute i deler av hovedinngangene for å sikre trygg tilkomst til sykehjemmet. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

¹ Vanndispenseren anskaffes av sykehjemmet over kommunens rammeavtale ved driftsstart.

3.2.1 Garderobe/wc i fellesområdet

Plasseres i nærhet av fellesfunksjoner som allrom, aktivitetsrom eller resepsjon. Antall toaletter avklares i hvert prosjekt.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Det skal etableres en garderobenisje, wc for dame og herre, samt HCWC for besøkende i fellesareal. • Skal utstyres med garderobestang/knagger og hattehylle for oppheng av yttertøy.
Fast inventar og utstyr	• Garderobe innredning m/oppheng for klær.
AV/IKT/EL	

3.3 Administrative funksjoner

Kontorer i administrasjonen skal fortrinnsvis ligge i direkte nærhet til hovedinngang / vestibyle /resepsjon slik at administrativt personell enkelt kan ha visuell kontakt med inngangspartiet og bistå mottak av beboere og andre på dagtid. Det skal avsettes WC og HCWC, som har adgangskontroll, for administrativt personell.

3.3.1 Resepsjon

Resepsjonen skal plasseres nært hovedinngang, være lett synlig og det første som møter besøkende. Den skal være tilrettelagt for å ta imot henvendelser, og være ergonomisk utarbeidet.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	Rommet skal ha delvis åpen resepsjonsløsning med glassvegger over arbeidshøyde. Tilrettelegges for rullestolbrukere og stående. • Arbeidsstasjonen skal ha ekstra benkeplass, og det skal avsettes plass til oppbevaring i resepsjonsdisk. • Rommet må innredes slik at PC-skjermen(e) ikke vises fra publikumssiden. • Resepsjonen skal utformes slik at ansatte unngår å sitte i trekksoner.
Fast inventar og utstyr	• Knagg for oppheng av klær. • Krykkeholder
AV/IKT/EL	• Rommet skal ha PC m/tilbehør. • Stikk i skranke for skrankeslynge med mikrofon. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

3.3.2 Arkiv

Arkivet plasseres gjerne nært administrasjonen.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	- Rommet skal ha hyller og brannsikre arkivskap for oppbevaring av beboernes journaler, journaler fra avdøde, samt ansattes personalmapper. - Trenger ikke dagslys. - Det skal monteres fastmontert safe med min. B400xD400xH400 mm (FG-godkjent / brannsikkert).
Fast inventar og utstyr	Det skal tilrettelegges med plass til å kunne bla i mapper.
AV/IKT/EL	Rom skal ha 1 datapunkt pluss stikk for IKT.

3.3.3 Kopirom

Kopirom skal ligge i tilknytning til administrasjonen i både langtidssykehjemmene og korttidssykehjemmene.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	- Arbeidsbenk (hev-senk) og hyller for rekvisita mm. - Plass til tre spann til resirkulering av papir, papp og makulert papir.
Fast inventar og utstyr	Posthyller.
AV/IKT/EL	- Rommet skal ha multifunksjonsskriver. - Tilrettelegges for makuleringsmaskin.

3.3.4 Kontor enhetsleder

Kontor for leder av sykehjemmet.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	- Rommet skal være ergonomisk tilrettelagt og oppfylle Arbeidstilsynets krav iht. kontorplasser. Det skal møbleres med en kontorarbeidsplass og møtebord til fire personer. - Kontorarbeidsplass bør kunne stilles i to plasseringer, slik at man også kan sitte med ansiktet mot døråpningen. - Rommet må kunne skjermes for innsyn pga. konfidensielle samtaler. - Veggplass til glasstavle (ca. 60x60cm).
Fast inventar og utstyr	Oppheng for klær.
AV/IKT/EL	- Tilrettelegges for PC m/tilbehør, visningsskjerm på vegg, og liten printer. - Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

3.3.5 Kontorer administrasjon

Kontorer for ansatte i administrasjonen og ledende renholder. Antallet beskrives i romprogrammet for det enkelte prosjekt.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	Rommene skal ha to kontorarbeidsplasser hver. De skal være ergonomisk tilrettelagt og oppfylle arbeidstilsynets krav iht. kontorarbeidsplasser.
Fast inventar og utstyr	Oppheng for klær.
AV/IKT/EL	- Tilrettelegges for PC m/tilbehør. - Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

3.3.6 Samtalerom administrasjon

Det skal være samtalerom både i tilknytning til stedlige lederes kontorer i sykehjemsavdelingene, og til administrative kontorer. Antallet beskrives i romprogrammet for det enkelte prosjekt.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	- Plass til to-tre personer for samtaler eller annet arbeid som trenger skjerming. - Innredes med bord, to lenestoler med integrert fotstøtte samt to klappstoler med oppheng på vegg. Rommet skal også kunne brukes til hvile på kveld og i helger i forbindelse med ansattes langvakter. (Ansatte må kunne hvile skjermet for innsyn). - Skilting dør som viser at rommet er opptatt (brukes til hvile).
Fast inventar og utstyr	
AV/IKT/EL	- Tilrettelegges for PC m/tilbehør. - Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

3.4 Kafé - spisedel

Det skal i hvert prosjekt vurderes om det skal etableres kafe. Om ikke utgår punktet og erstattes av personalrom. Kaféen plasseres fortrinnsvis i forbindelse med vestibyle. Det er ønskelig at kaféarealet har tilgang til et uteområde med beplantning, benker samt ute-spisemøbler. Se kap.11 *Viktige premisser for uteområdene.*

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	- Kaféen kan med fordel utvides mot f.eks. vestibyle slik at det ved spesielle anledninger kan lages arrangement. - Spisedelen skal dimensjoneres iht. romprogram og kunne fysisk avgrenses i et eget rom. - Det er viktig med akustiske tiltak for at hørselshemmede skal få en fin opplevelse av å være i rommet.

	• Rommet skal ha et moderne uttrykk, og kan gjerne deles inn i ulike soner, med variasjon av typer møbler som kafémøbler, loungemøbler, nedhengte pendler over noen bord etc. • Møblene skal være fleksible og kunne flyttes på, men ikke så lette at de føles utrygge å bruke. • Understellet på bord skal være tilrettelagt for at man både kommer til med stoler og rullestoler. • Møblelementet skal invitere til treff mellom generasjoner. • Møblelementet må være enkelt å rengjøre, gjerne med trekk som kan tas av og vaskes om nødvendig. • Nisjer og kroker kan utnyttes for å skape små skjermede soner i det større rommet. • Det skal avsettes veggplass for kunst. • Det skal være en klokke på vegg i dette arealet, gjerne som en del av utsmykningen/kunst. • Miljøstasjon for matavfall mm plasseres i tilknytning til spisedelen. • Ren sone for dekketøy plasseres naturlig ved serveringslinjen. • Rydestasjon skal plasseres ved inngang til kafékjøkken.
Fast inventar og utstyr	• Det skal være skap /skuffer/hyller for oppbevaring av noe dekketøy mm, noe skal være låsbart. • Serveringsløsning for tilbudt mat/produkter detaljeres i prosjekteringen. Dette kan være selvbetjeningsløsning med f.eks. salatbar/kjølehyller/plass til serveringsbrett, kjøleskap/fryser for drikke/mat/is, salg av enkle forbruksvarer som f.eks. sjokolade, blomster, kjeks, brus mm, jf. «butikk-funksjon».
AV/IKT/EL	• Det skal leveres et eget datapunkt for IP-TV. • Tale- og musikkanlegg. • Lysstyring automatisk og med mulighet for tilpassing med flere scenarier. Stikk for julebelysning. • Egnet hørselstiltak i tilknytning til betalingsløsningen. • Stikk til diverse, kjøleskap/kjøledisk mm. • Tilrettelegge for selvbetjent betalingsløsning. Kommunen leverer ikke nettverkspunkt til private aktører som skal drifte kafé. Drifter av kafé må ha egen linje. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

3.5 Kafékjøkken

Plasseres i direkte tilknytning til kafé - spisedel.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	Viktige punkter som må hensyntas iht. Mattilsynets og Arbeidstilsynets krav: • Alle benkeoverflater i kjøkkenet skal ha standard høyde 90 cm. • All innredning og fastmontert utstyr skal ha glatte, vaskbare og korrosjonsbestandige materialer som ikke er giftige. • Kjøkkenet skal kunne rengjøres ved skumlegging og med spyling, og det må være nok sluk og gulvrenner i arealene.

	• Kafékjøkken utformes med serveringsløsning, en produksjonsdel og en oppvaskzone for enkel kafédrift. • Det skal leveres storkjøkkeninnredning for å kunne benytte kjøkkenet som beskrevet. Detaljer beskrives i prosjekteringen. • Rommet organiseres med koke- og stekelinje til varm-matproduksjon og med ren og skitten sone. • I kafékjøkken skal det være god plass til oppbevaring av kjøkkenutstyr og kjøkkenredskaper som trengs i matlagingen. • All innredning og fastmontert utstyr skal ha glatte, vaskbare og korrosjonsbestandige materialer» gjelder også himling, belysning etc. • Kafékjøkken skal ha tilhørende funksjoner: • Kontor med en kontorarbeidsplass. • Garderobe med garderobeskap og skohyller (unisex). Denne bør etableres som en sluse man må gjennom for å komme videre inn i kjøkkenet. • WC (unisex). • Lager for dekketøy og utstyr til kafé. • Forskriftsmessig oppbevaring av rengjøringsmidler i låsbart skap kafékjøkken. Størrelse avklares i prosjekteringen. • Sambruk mellom kafé og sykehjem for følgende rom: Kjølerom, fryserom, matlager, se kap. 8. <i>Varemottak</i>. • I serveringsløsningen skal det i tillegg til storkjøkken-kaffetrakter, også være plass til kaffemaskin med velassortert kaffesortiment, (drifter anskaffer kaffemaskin selv). • Nærhet til boss-sug.
Fast inventar og utstyr	• Utstyrliste fra storkjøkkenleverandør utarbeides i forbindelse med prosjekteringen. Det skal leveres innredning og utstyr for å kunne benytte kjøkkenet som beskrevet. • Håndvask med berøringsfri armatur skal plasseres ved inngang til kafékjøkken.
AV/IKT/EL	• Tilrettelegges for PC m/tilbehør. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner. • Det skal etableres nødvendig antall sikringskurser med riktig sikringsstørrelse. • Adgangskontroll. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

3.6 Stort møterom

Stort møterom er et kombinert undervisnings-/møterom med kjøkken. Rommet plasseres fortrinnsvis nær kafé eller andre aktuelle funksjoner for fleksibel sambruk. Rom til bruk for store møter og undervisning.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Møtebordet skal ha så mange plasser som mulig, samtidig som UU i rommet skal oppfylles.

	• Alle møtedeltakere skal kunne se skjermen når de sitter ved møtebordet. • Det skal være en klokke på vegg i dette arealet. • For fleksibel bruk av rommet skal stolene kunne stables og møtebordene være sammenleggbare, møblene settes på tilhørende stollager når de ikke er i bruk.
Fast inventar og utstyr	• Benkeplate/topplate med nedfelt kum. • Benkeplate skal ha plass til dobbel kaffetrakter og samtidig bruk av dobbelt vaffeljern. • Underskap under kum, m/holder for kildesortering. • Underskap for integrert oppvaskmaskin. • Underskap m/skuffeseksjon. • Overskap over benkeplate, (1 skap til mikroovn.) • Høyskap for integrert kombiskap kjøleskap/frys. • Koketopp og komfyr. • Knagger for oppheng av noe klær.
AV/IKT/EL	• Tilrettelegges med visningsvegg for interaktiv skjerm og kamera. • Tilrettelegges for PC m/tilbehør. • Det skal etableres nødvendig antall sikringskurser med riktig sikringsstørrelse i kjøkkendelen. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

3.6.1 Lager for stoler og bord

Det skal være et stollager i tilknytning til allrom/kafé for stoler og bord.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Gulvplass for oppbevaring av stoler og sammenleggbare bord. • Stolvogn. • Bordvogn.
Fast inventar og utstyr	
AV/IKT/EL	

3.7 Velværerom

Velværerommene består av frisør og fotterapeut/tannpleie. Rommene skal plasseres i nærhet til vestibyle og andre områder med aktivitet, jf. «trekk av bymiljø» og opplevelsen av å gå i en «gate» eller være på et «torg». Fargevalg og innredning skal gi en følelse av ro og velvære – «spa-følelse», det er krav til dagslys i disse rommene.

3.7.1 Frisør

For å gjenskape et ordinært samfunn, jf. «bymiljø», skal rommet utstyres som en typisk frisørsalong. Målgruppen er beboere i sykehjem, samt *omsorg pluss boliger* og aktivitetssenter for hjemmeboende dersom dette skal inn i bygget.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Rom for samtidig behandling av 1-2 kunder. • Plass til et lite venteområde med et lite bord og to stoler, skjermet mot direkte innsyn utenfra eller fra innvendig felles korridor. • To frisørstoler, høyderegulerbare m/låsbare hjul. • Frisørinnredning med speil/benk, speilbelysning, en tørkehette og fotstøtte som enten er fastmontert eller har antisklifunksjon. • Nærhet til boss-sug.
Fast inventar og utstyr	• Kassedisk m/plass og uttak for PC. • Arbeidsbenk m/nedfelt rustfri kum. • Underskap under kum, m/holdere for kildesortering. • Underskap med hyller. • Underskap m/skuffeseksjon. • Overskap uten dører m/mellomhyller. • Søylevask m/regulerbar vinkel og høyde. Vasken må også være tilpasset rullestolbrukere. • En tørkehette, veggfast med arm, som dekker begge frisørstolene • Speil og speilbelysning for to frisørplasser. • Vegghylle/skap for utstilling av produkter som skal selges av frisør (noe låsbart). • Vaskemaskin for tøy (stillegående)Vaskemaskinen skal være kombinert vaskemaskin/tørketrommel. • Knagger for oppheng av klær. • Håndvask, dispensere for tørkepapir, såpe/sprit, avfallsbøtte ved inngangsdøren. • Avtrekksskap for blanding av kjemikalier.
AV/IKT/EL/VVS	• Adgangskontroll og automatisk døråpning. • Hørselstiltak med ev. tilleggsutstyr. • Tilrettelegges for betalingsløsning (kommunen leverer ikke nettverkspunkt til private aktører som skal drifte frisør, den som drifter frisør må ha egen linje). • Belysning skal være avblendet så personer ikke blendes ved f.eks. vask av hår eller refleks i speil. • Stikk i benk for bruk av diverse frisørutstyr. • Punktavsug som dekker begge frisørstolene og søylevask. • Avtrekksskap for blanding av kjemikalier • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

3.7.2 Fotterapeut/tannpleie

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Rommet skal ha behandlingsstol m/motor, nakkestøtte med regulering vertikalt og av rygg, slik at den kan legges ned, med nakkepute (enkel å rengjøre). Stolen skal ha sambruk både for fotterapi og tannpleie. Stolen skal derfor ikke forstås som en rendyrket tannlegestol. • Bruker skal sitte skjermet fra innsyn utenfra eller fra innvendig korridor.

	• Det må avsettes plass for arbeidsbord på hjul for fotterapeut. • Det må etableres en liten ventesone med stol og bord. • Nærhet til boss-sug.
Fast inventar og utstyr	• Kassedisk m/plass og uttak for PC. • Arbeidsbenk m/nedfelt kum og rist. • Underskap under kum, m/holdere for kildesortering. • Underskap med hyller. • Underskap m/skuffeseksjon. • Låsbare overskap m/ mellomhyller. Bl.a. med plass til å oppbevare f.eks. tannlegeservietter og annet utstyr relatert til tannpleien som kan ligge permanent på sykehjemmet. • Høyskap med instrumentvaskemaskin skap over og under. • Instrumentvaskemaskin. • Hylle/overskap for utstilling av produkter (noe låsbart). • Separat håndvask m/speil over (tilhørende dispensere for såpe/sprit/tørkepapir og avfallsbøtte. Plassering skal være på vegg i fotenden av behandlingsstolen, da rommet oftest brukes av fotterapeut. • Separat utslagsvask. • Knagger for oppheng av klær.
AV/IKT/EL	• Stikk for diverse utstyr på arbeidsbenk. • Tilkobling for slippemaskin (anskaffes av fotterapeut og inngår i arbeidsbordet). • Plass til støvsuger ved vegg, stikk på vegg (anskaffes av fotterapeut). • Tilrettelegging i tak for undersøkelseslampe for tannhelsetjenesten: Med dette menes fastmontert undersøkelseslampe i tak, herunder at det er elektriske punkt for montering. Lampen leveres av fylkestannlegen. Strøm-tilførsel til stol må komme opp i gulv via gulvboks. • Egnede hørselstiltak med ev. tilleggsutstyr. • Kommunen leverer ikke nettverkspunkt til private aktører som skal drive fotterapi, disse må selv ha egen linje.
VVS	• Punktavsug som dekker begge funksjoner – tannpleie og fotterapi. • Punktavsug skal dekke både hode- og fotende av behandlingsstolen.

3.8 Lager for forbruksvarer

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Oppbevaring av ekstra forbruksvarer. • Gulvplass til å oppbevare juletrær o.l.
Fast inventar og utstyr	• Stålhylle, dybde 60 cm
AV/IKT/EL	• Tilrettelegge for digital lagerstyring med datapunkt og stikk. Digitalt varelager forutsetter et datapunkt per skanner- Fast oppkobling kablet gjestenett. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

3.9 Lager større utstyr

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Gulvplass til større utstyr som senger m.m.
Fast inventar og utstyr	• Stålhylle, 60 cm dybde. • Rikelig med robuste stålnagger for oppheng av krykker, seil, mm.
AV/IKT/EL	• Rommet må ha rikelige lademuligheter for løfteutstyr og annet utstyr, stikk i hoftehøyde, jf. HMS. • Datapunkt og stikk for lagerstyringssystem. Digitalt varelager forutsetter et datapunkt per skanner – Fast oppkobling kablet gjestenett. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

3.10 Rehabiliteringsavdeling utenfor bogruppene

Noen korttidssykehjem bestilles med rehabiliteringsfunksjon.

Rehabiliteringsavdelingen plasseres sentralt i sykehjemmet slik at det blir enkelt for rehabiliteringspasientene å bruke det på dagtid, og for alle andre på ettermiddag/kveld.

Eventuelt spesialutstyr prosjekteres i de prosjektene dette gjelder.

Det skal også tilrettelegges for vanddispenser i tilknytning til rehabiliteringsavdelingen.

3.10.1 Treningssal

Treningssalen er en del av rehabiliteringsfunksjonene og skal brukes av beboere på sykehjemmet.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Treningssalen skal ha to arbeidsstasjoner, en av dem skal ha PC, samt diverse treningsutstyr. • Ønskelig med dagslys. • Diverse treningsutstyr som NuStep. • Spesial sportsgulv skal ikke benyttes. • Primært plasseres i hovedplan.
Fast inventar og utstyr	• Ribbevegger (total bredde 150 cm, ved siden av hverandre). • Låsbart skap til småutstyr/testmateriale (veggfestet 20 cm over gulvet). • Veggmontert stang/oppheg til treningsmatter. • Takoppheg til nett. • Separat håndvask m/speil over. • Det må avsettes plass foran interaktiv skjerm til min. fire personer som kan stå og gjøre øvelser. • Det skal installeres terapimastere i tak. Antall, plassering/avstand mellom dem beskrives i prosjekteringen. • Behandlingsbenker. • Nedtreksapparater som festes til vegg- avklares i hvert prosjekt. • Fastmontert gangbane. • Slynger – avklares i hvert prosjekt. • Avsettes gulvplass til portable apparater og utstyr som brukes i treningen – avklares i hvert prosjekt.

	• Speilvegg, avklares i hvert prosjekt. • Tilrettelegge for travers heis over deler av treningssalen.
AV/IKT/EL	• Treningssalen skal ha to arbeidsstasjoner for midlertidig arbeid, en av dem skal ha PC. • Egned hørselstiltak med ev. tilleggsutstyr. • Tilrettelegges med stikk og ev. datapunkt for treningsutstyr. • Tilrettelegges for PC med tilbehør. • Tilrettelegges med visningsvegg for interaktiv skjerm. • Musikkanlegg. • Sykesignalanlegg.

3.10.2 Treningskjøkken

Treningskjøkken for rehabiliteringspasienter. Det skal være en klokke på vegg i dette arealet.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Rommet skal tilpasses rullestolbrukere og ha spisebord med stoler til 6 personer. • Det anbefales avsetningsplass på begge sider av oppvaskkum og koketopp, og på den ene siden av kjøleskap og komfyr. • Fri passasje, dvs. 0,9 m fram til vindu. Vindu må være enkelt å betjene med en hånd. • Benkeplater skal ha elektrisk hev/senk funksjon. • Overskap skal ha hev/senk funksjon. Motor monteres i bakkant av skap, flere skap kan hektes på samme motor. Ofte brukes to motorer, da det ikke monteres over komfyr (vifteskap). • Stekeovn skal monteres i høyskap med underkant 0,75 m fra gulv. • Skuffer i stedet for underskap. • Skapdører skal kunne åpnes mer enn 90 grader for å unngå sammenstøt. • Skapdører overskap skal hengesles slik at de åpnes mot midten av benkelengden. • Uttrekkbare hyller i høyskap. • I henhold til UU skal det være tydelig luminanskontrast mellom vegg og dør. Synlig overgang mellom: - gulv og vegg - skap og vegg - benkeplate og vegg - bøylehåndtak og skap/skuffefronter • Rom skal tilrettelegges for konfidensielle samtaler. • 2 arbeidsstoler for opptrening.
Fast inventar og utstyr	• Hev/senk arbeidsbenk. • Benkeplate/topplate med nedfelt kum. • Underskap under kum, m/beholdere for kildesortering. • Underskap for integrert oppvaskmaskin. • Underskap m/skuffeseksjon. • Hev/senk overskap over benkeplate, (1 skap til mikroovn). • Høyskap for integrert kombiskap kjøleskap/frys.

	• Høyskap for integrert stekeovn/mikro. • Induksjon koketopp. • Kjøkkenhette/ventilator. • Separat håndvask m/speil over. • Veggplass til glasstavle (ca.60 x60 cm). • Lange bøylehåndtak på skuffer og skap.
AV/IKT/EL	• Egnert hørselstiltak med ev. tilleggsutstyr: En til en/flere samtaler, viktig at dialogen ikke kan avlyttes av andre. • Rikelig med stikk over benk. • Egne kurser for fastmontert utstyr. • Komfyrvakt.

3.10.3 Kontor fysioterapeut /ergoterapeut

Kontor i rehabiliteringssenteret.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Kontoret skal ha tre kontorarbeidsplasser. De skal være ergonomisk tilrettelagt og oppfylle arbeidstilsynets krav iht. kontorarbeidsplasser. • Skal tilrettelegges for konfidensielle samtaler.
Fast inventar og utstyr	• Knagger for oppheng av klær. • Veskeskap med 4 rom.
AV/IKT/EL	• Tilrettelegges for PC m/tilbehør. • Rommet skal ha liten skriver (samt møbel) i tillegg til ordinært IKT-utstyr. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

3.10.4 Behandlingsrom fysioterapeut /ergoterapeut

Behandlingsrom til individuelle behandlinger (rehabilitering).

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• En arbeidsstasjon (Touch-down). • En behandlingsbenk. Sikre at det kan gås rundt benken. • Skal tilrettelegges for konfidensielle samtaler.
Fast inventar og utstyr	• Det skal installeres i tak 1 stk. slynge/terapimaster pr. rom. Festes over behandlingsbenk, midtstilt i rommet, for å sikre god arbeidsplass rundt hele behandlingsbenken. • Separat håndvask med speil over. • Knagger for oppheng av klær.
AV/IKT/EL	• Tilrettelegges for PC m/tilbehør. • Egned hørselstiltak med ev. tilleggsutstyr: En til en/flere samtaler, viktig at dialogen ikke kan avlyttes av andre. • Avblendt belysning. • Sykesignalanlegg. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

3.10.5 Treningssal lager

Lager tilhørende treningssal.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Rommet skal ha plass for treningsutstyr/tilbehør.
Fast inventar og utstyr	• Hyller i stål. • Knagger for oppheng av utstyr.
AV/IKT/EL	

3.10.6 HCWC rehabiliteringsavdeling ansatte og pasienter

Det skal etableres HCWC i nærhet til ansattareal og treningsrom, ett for personalet med adgangskontroll og ett for pasientene.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• HCWC skal ha fokus på egenmestring, med løsninger for støttehåndtak.
Fast inventar og utstyr	• Separat håndvask m støttehåndtak og speil over.
AV/IKT/EL	

3.11 Gjesterom/hvilerom

Gjesterom/hvilerom for pårørende eller personale. Skal plasseres i en rolig del av sykehjemmet (ikke i tilknytning til administrasjonen).

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Rommet skal ha en hev/senk arbeidsstasjon. • Det skal være plass til 1 hvilestol med skammel, et lite bord, seng og kommode. • Det skal være mulig å lufte/åpne opp et vindu.
Fast inventar og utstyr	
AV/IKT/EL	• Tilrettelegges for PC m/tilbehør. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

3.12 Allrom

Allrommet skal være et livssynsnøytralt seremonirom for blant annet minnestunder, religiøse seremonier, undervisning og kulturarrangementer med mulighet for å strøkke kulturbegivenheter fra andre steder. Rommet skal plasseres sentralt i fellesfunksjoner i sykehjemmet.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Rommet skal framstå som et «signal- rom» i sykehjemmet. Belysningen skal gi rommet et estetisk uttrykk som forsterker rommets seremonielle bruk. Hvis rommet ikke har direkte dagslys skal det tilstrebes at belysningen gir rommet ønsket preg. • Rommet skal møbleres med løse stoler for fleksibel bruk (stabelbare) som gir god sittekomfort. • Kunstnerisk utsmykning med tilhørende belysning. • Ønskelig med egen inngang og et lite uteområde i direkte tilknytning stillerom/flerbruksrom. • Det skal ikke tilrettelegges for aktivitet rett utenfor som parkering etc. • Det skal avklares i hvert enkelt prosjekt hvorvidt det må tilpasses med egen garderobe for yttertøy, samt WC/HWC, utfra plassering av stillerommet/flerbruksrommet og avstand til øvrige felles WC/HWC.
Fast inventar og utstyr	• Håndvask med speil over. • Møbel for oppbevaring av religiøse gjenstander til ulike seremonier.
AV/IKT/EL	• Talerstol skal kunne kobles fra og flyttes, og ha solid og estetisk utførelse. • Det må avsettes plass til mobilt pc-bord (kan kombineres med talerstol). • Det må avsettes plass til hev-senk avlastningsbord. • Belysning og AV-utstyr må koordineres med eventuell kunst på vegg.

	• Rommet skal ha visningsvegg for motorisert lerret, og stikk og data for lerret, projektor og AV-møbel. • Sikre høyt lydkrav. Dette gir muligheter for sambruk ved ulike arrangementer på sykehjemmet. • God akustikk i rommet må sikres. • Tilrettelegges for visningsvegg for interaktiv skjerm. • Egnede hørselstiltak med ev. tilleggsutstyr. • Lydanlegg for målgruppen eldre. • Elektrisk piano med tilsvarende stikk.
--	---

3.13 Bårerom

Båreromsfunksjonen består av to rom: Bårerom og Bårerom kjølt (4-5 grader). Funksjonen skal plasseres med enkel tilkomst fra heis, det skal ikke være passasje gjennom mange dører for å komme fra heis til bårerommet. Rommet skal ha skjermet tilkomst til allrommet og utgang (ikke hovedutgang). Funksjonen skal være skjermet fra gjennomgangstrafikk i felles korridor i tilfelle begravelsesbyrået må plassere avdøde midlertidig utenfor bårerommet.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	Bårerom: • Når en beboer dør, stelles de av pleiepersonalet og kjøres i sengen til bårerommet. Det må være plass på bårerommet til å trekke fram båren slik at den døde kan flyttes av to personer. • Rommet skal ha livssynsnøytral innredning. Bårerom kjølt: • På et sykehjem med 100 sykehjems plasser dimensjoneres bårerommet med plass til 2 bårer² og 1 katafalk-tralle med hjul.
Fast inventar og utstyr	Bårerom: • Utslagsvask i stål i kjøkkendishøyde. • Knagger. • Vegghylle. • Arbeidsbenk med underskap. • Separat håndvask med speil over. • Avfallsløsning og tøyløsning (smittevern jmf. FHI). • Skap for oppbevaring av hansker, munnbind, frakk og øyebeskyttelse (Smittevern jmf. FHI).
AV/IKT/EL	Bårerom kjølt: • Rommet skal ha kjøling.

3.14 Driftsarealer for bygg og eiendom (EBE)

Disse arealene tilhører byggeier/driften av bygget, og skal ikke deles med eller disponeres av andre funksjoner på bygget.

² Elektrisk hev/senk bårer, inkludert brett, festereimer og brakett. Bestilles av bestillende Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg, anskaffes av Etat for utbygging.

Funksjonskravene til disse rommene er definert i dokumentet «Drifts- og renholds- tekniske funksjonskrav». Dokumentet er vedlagt i konkurranser, men ligger også tilgjengelig på kommunen sine nettsider.

3.14.1 Renholdssentral

Det vises til drifts- og renholdstekniske funksjonskrav. Renholdssentralen bør plasseres sentralt i bygget, gjerne i underetasjen, med nærhet til heis.

3.14.2 Renholdsrom

Det vises til drifts- og renholdstekniske funksjonskrav.

3.14.3 Driftskontor

Kontor for driftspersonell skal plasseres i tilknytning driftsverksted.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	- Rommet disponeres av driftspersonell/byggeier til arbeid med teknisk styring, kontroll og drift av bygget. - SD-anlegg styres fra egen PC, som tas med ut på bygget. - Rommet møbleres med en kontorarbeidsplass. - Rommet skal ha dagslys.
Fast inventar og utstyr	Rustfri kum.
AV/IKT/EL	- Tilrettelegges for PC m/tilbehør. - Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

3.14.4 Driftsverksted/lager inklusiv redskapslager

Verksted for driftspersonell, skal plasseres i tilknytning driftskontor. Driftsverksted bør lokaliseres på bakkeplan, med god tilkomst og transportvei for vareleveranse.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	- Rommet skal ha plass til oppbevaring av verktøy og utstyr, det skal ha arbeidsbenkplate for enkle reparasjoner, arealet bør være min. 36m². - Behov for oppbevaring av redskap og utstyr til drift av utearealene tilhørende bygget. - Lageret skal være frostfritt for oppbevaring av høytrykkspyler, trillebår, div hageredskap og strøsand.
Fast inventar og utstyr	- Vegghyller. - Arbeidsbenk med benkeplate i heltre og hyller/skuffer/skap under arbeidsbenk for ytterligere oppbevaring. - Låsbart stålskap til kjemikalier mm.

	• Tørkeskap til tørking av arbeidsklær og yttertøy. • Utslagsvask. • Kroker for oppheng av redskap.
AV/IKT/EL	• Rommet skal ha tilgang på 3-faset strøm. • Stikkontakter for batteridrevet utstyr.

3.15 Heis og trapper

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Heiser	Se «<i>Veileder for lokalisering og utforming av omsorgsbygg</i>» v/Husbanken. I tillegg gjelder følgende: • Bygget skal ha tilstrekkelig antall heiser som må plasseres hensiktsmessig for å ivareta effektiv logistikk. • Bogruppene skal enkelt nås i hele bygget via heis/trapp fra hovedinngang og senere forbindelseskorridor, uten å måtte skifte heis. • Alle heisene må kunne ta en sykeseng med dimensjon utvendig B130cm xL220cm, samt flere pleiere med diverse utstyr. • Heisene må tåle innvendig slitasje fra mekanisk påkjenning. • Betjeningsknapper må enkelt nås fra rullestol og ha blindeskrift, jf. UU. • Panelet skal inneholde stenge- og lukkeknapp, digital etasjeanviser og angivelse av etasje over høyttaler. • Det må være to heisstoler til etasjer med bogrupper slik at ved heisstans i en av heisene, kan den andre heisen benyttes, jf. UU.
Trapper	• Det skal tilrettelegges for evakueringsstoler/bårestol med belte - oppheng i rømningstrapper, i hver etasje. • I hovedtrapperom skal det skal være sittemulighet i reposet. Dette kan gjerne være fastbygd benk som ikke påvirker rømningsvei. Da får beboerne mulighet til å hvile underveis ved trappetrening, jf. Husbanken.
AV/IKT/EL	• Infoskjerm i heis. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

3.16 Korridor i hver etasje med bogrunder – «Hjertesone»

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• I korttidssykehjem skal en gangbane for pasienttrening etableres i hver etasje, i tilknytning til felles areal utenfor bogrunderne. • Korridorer og området rundt heis/trappeløp med oppholdsareal kan brytes opp ved f.eks. ha ulike takhøyder og nisjer med møblering som skaper en hjemlig atmosfære. • «Hjertesone» er hvor beboere kan sette seg med sine gjester utenfor bogruppen. Dette arealet er ikke satt i romprogrammet, men blir en del av brutto/netto-faktoren. Det er viktig at ikke «Hjertesonen» blir for stor. • I korttidssykehjem monteres håndløpere i to høyder på vegger i korridorer med fellesrom (utenfor bogrunderne), trapper, og alle steder hvor det er naturlig lengde i gangene, samt der det er sammenhengende vegg både i og utenfor bogrunderne. • Enkel håndløper i langtidssykehjemmene skal monteres 90 cm over ferdig gulv. • Veggbeskyttelse skal monteres i alle typer korridorer hvor senger og større utstyr fraktes. Det skal utformes en funksjonell og mest mulig estetisk løsning med minst mulig institusjonspreg. Sengehjulet går opptil 40 cm over gulvet. Fotstøttene på rullestoler er mellom 10-15 cm over gulvet. Vegger og hjørner må beskyttes for støt av disse • Det må avsettes plass for to treningssykler i korridor / «Hjertesone».
UU	• Se kap. 2 UU med oversikt over sengebredder og hvor senger skal kunne fraktes i sykehjemmet.
AV/IKT/EL	• Tilrettelegges for infoskjerm i hovedkorridorer i alle etasjer. Skjerm plasseres i en høyde som gjør det enkelt å se hva det informeres om, også fra rullestol. Infoskjerm skal plasseres i nærhet at ev. møblering i korridor / «Hjertesone» slik at man kan følge med på infoskjerm ved behov for det. • Tilrettelegges strøm for to treningssykler + PC (programvare) + mobil smart-TV (for visning av sykkelrute). • Tilrettelegge for oppkobling av vanddispenser og kaffemaskin. • Plassering av stikk renholdere skal bruke (høyde), avtales med Etat for bygg og eiendom. • Plassering av stikk/oppheng for bl.a. julestjerner oppunder himling på egnede steder.

4 Fellesfunksjon for 2-4 bogrunder

4.1. Generelt

Enkelte funksjoner deler 2-4 bogrunder på. Funksjonene kan variere og det vil framkomme av romprogrammet for det enkelte sykehjemsprosjekt.

4.2. Aktivitetsrom

Trening og aktiviteter skal være en viktig del av sykehjemsbeboernes hverdag, med tilrettelegging for gruppeaktiviteter innen ulike interessefelt. Aktivitetsrommet skal fungere som et alternativ til fellesrommene i bogruppene. Rommet skal benyttes på tvers av avdelingene.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Rommet innredes slik at de gir mulighet for en fleksibel bruk. • Aktivitetsrommet skal ha veggplass til dobbel ribbevegg for trening. • Bord må ha låsbare hjul og manuell hev/senk funksjon for enkelt å kunne flytte på dem. • Stoler må være stablebare, ha armlener og stopping i sete og rygg. • Det er behov for små trillebord slik at utstyr enkelt kan forflyttes. • Rommet skal tilrettelegges for ulike bordaktiviteter som brettspill/maling/lage dekorasjoner etc. • Rommet skal ha god lagringsplass til utstyr. • Aktivitetsrom kan ha innredning som «erindringsrom» med utstyr fra «gamledager».
Fast inventar og utstyr	• To ribbevegger ved siden av hverandre. • Skap til småutstyr/test materiale. • Låsbare skap. • Håndvask med speil over. • Utslagsvask i stål.
AV/IKT/EL	• Egnert hørselstiltak med ev. tilleggsutstyr. • Aktivitetsrommet skal etableres for spillet <i>Tovertafel</i> med forsterkning i tak – må sees opp mot møblering i rommet. • Strøm og datauttak og oppkobling til nett via tjenesten <i>Fast trådbundet gjestenett</i>.

4.3 Samtalerom

Rommet plasseres utenfor bogruppene, men i nærheten av dem. Samtalerom skal brukes av bl.a. stedlig avdelingsledelse eller andre, for arbeid som trenger skjerming. Antall rom beskrives i romprogrammet for det enkelte prosjekt.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Plass til to til fire personer for arbeid som trenger skjerming. Fire stoler og ett bord. • Rommet skal også skal kunne brukes til hvile på kveld og i helger i forbindelse med ansattes langvakter. Tilstrebe plass til en hvilestol med fotskammel. • Skilt som viser om rommet er opptatt. • Ansatte må kunne hvile skjermet for innsyn.
Fast inventar og utstyr	

AV/IKT/EL	• Tilrettelegges for PC m/tilbehør. • Elektronisk booking av rommet. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.
-----------	---

4.4 Hvilerom

Det skal tilrettelegges med hvilerom for ansatte som har langvakter. Hvilerom trenger ikke ligge i beboeretasjene, men skal ligge i et rolig område av sykehjemmet, med nærhet til toalett, kjøkken, møterom med kjøkken eller kafé. I utgangspunktet skal det anskaffes én massasjestol, og det må vurderes i hvert prosjekt hvilket hvilerom denne skal plasseres i.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Ansatte skal kunne hvile skjermet for innsyn og dagslys. (To på hvert rom). • Innredes med to hvilemuligheter: Lugarseng/skapseng 90 cmx200cm/avlastningsbord og leselys, samt hvilestoler med fotstøtte, avlastningsbord og leselys. Det avklares i hvert prosjekt om det skal være en hvilestol og en seng, eller to hvilestoler i hvilerommet. • Det må være skjerming mellom hvileplassene. • Elektronisk skilt på dør som viser «Opptatt». • Arbeidstilsynet krever dagslys for hvilerom, vinduet må kunne åpnes for lufting.
Fast inventar og utstyr	
AV/IKT/EL	• Lyset i rommet må kunne dimmes. • Elektronisk booking av rommet. • Rommet må kunne mørklegges.

4.5 Medisinrom

Medisinrommet skal plasseres i nærhet av hovedtrapper/heis og arbeidsrom sykepleieteam. Det kan vurderes om totalarealet skal deles på to medisinrom dersom byggets infrastruktur gjør at dette er hensiktsmessig. Rommet utarbeides i samråd med bestiller. Det er en fordel med dagslysinnslipp. Det kan vurderes elektronisk legemiddelsystem, som avklares i hvert prosjekt. Fast inventar i rommet vi da bli endret noe.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Rommet skal ha tett dør, ev. glassfelt over dør. • Det skal etableres en hev/senk arbeidsstasjon for pc/laptop. • Rommet må ha gulvplass for to medisinvogner og medisinkasser. • Sykepleierteknisk utstyr kan plasseres på benk, mens tilbehør legges i skap eller skuffer. • Veggplass til glasstavle (ca.60x60cm). • Det skal ikke være direkte innsyn fra korridor/utenfra. • Skal tilrettelegges for konfidensielle samtaler.

	• Legemidler skal normalt oppbevares ved temperatur på 15 - 25 °C. Av hensyn til arbeidsmiljø anbefales imidlertid temperatur på 20-23°C på medisinerrommet (ref. Medisinerromveilederen).
Fast inventar og utstyr	• Arbeidsbenker langs vegger, inklusiv hjørner på rommet: Skal bestå av topplater i rustfritt stål, med kum. På denne arbeidsbenken skal det være plass til en arbeidsstasjon der ansatte kan sitte og jobbe. Åpen plass under deler av benk for stol. (Beskyttelsesplater på vegg over benkeplate). • Flere skuffeseksjoner med 4 skuffer, B: 600 mm (to av dem låsbare skuffer, være dyp nok til å plassere diverse utstyr). • Skapseksjon under kum 500mm m/holder for kildesortering. • Vegghyller 4 plan:400 mm dybde. Flere lengdemeter over arbeidsbenkene. Prosjekteres i samarbeid med bestiller og bruker. • Vegghyller 4 plan 200 mm dybde. Flere lengdemeter over arbeidsbenkene. Prosjekteres i samarbeid med bestiller og bruker. • Høyskap med uttrekksfunksjon/kurvsystem for oppbevaring av iv behandling. • 2 skapseksjoner B:500. • To låsbare overskap min 30cm dybde og 60 cm bredde, (til medisin), kobles til adgangskontrollsystem. Skal også ha tilgang ved strømstans. • Skap og hyller på vegg for oppbevaring av medisinsk og sykepleieteknisk utstyr. • Benk 90 cm for avtrekkskabinett. • Kjøleskap frittstående modell m/glassdør, fotpedal Mål: B/D/H: 695x876x2010 mm med temperaturavleser utvendig. • Håndvask m/speil over. • Medisinerrom prosjekteres med overtrykk til omliggende rom, slik at evt. forurensinger fra omliggende rom ikke kontaminerer preparater/legemidler.
AV/IKT/EL	• Tilrettelegges for PC m/tilbehør på arbeidsbenk. • Kjølebehov må vurderes mot krav til makstemperatur 25 grader. • Rommet skal ha fastmontert temperaturavleser, med logg. • Tilrettelegges for kortleser utvendig / innvendig på dør til rommet for logging av bevegelser inn/ut av rommet. Det skal være tilgang til rommet også ved strømstans. • Det må tilrettelegges med 4 datapunkt, 8 stikk for framtidig elektroniske legemiddelskap. • Lås overskap/medisinskap skal kobles til byggets generelle adgangskontrollsystem. • Det er viktig at rommet har godt arbeidslys under hyller og overskap ved arbeidsbenkene, der konsentrasjonsarbeid i forbindelse med medikamenter utføres. Se Medisinerromveileder for detaljer. • Tilrettelegges for ev. framtidig digital lagerstyring med datapunkt og stikk. Digitalt varelager forutsetter et datapunkt per skanner-Fast oppkobling kablet gjestenet. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

VVS	• Det skal etableres en framtidsrettet løsning med punktavsug med avtrekk til friluft/over tak. • Avtrekkskabinett bygget opp av gjennomsliktige plater og stabile aluminiumsprofiler, minimumsmål 600 x 400 mm.
-----	---

4.6 Laboratorium

Laboratorium brukes av leverandør av laboratorietjenester, leger og ansatte. Rommet skal plasseres i nærhet til arbeidsrom for sykepleieteamet. Det ønskes også nærhet til legekontor, bogruppene, samt nær trapp/heis.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Laboratoriebank med plass til en arbeidsstasjon, blodsentrifuge og ulike testapparater. • Det skal være gulvplass til akuttvogn (bord/trillestativ tilpasset EKG-apparat), trillebord/sug. • Veggplass til glasstavle (ca. 60x60cm.). • Skal tilrettelegges for konfidensielle samtaler.
Fast inventar og utstyr	• Arbeidsbank med kum. En åpen plass under bank for kontorstol. • Beskyttelsesplater på vegg over benkeplate. • Underskap m/skuffeseksjoner. • Underskap m/holder for kildesortering. • Kjøleskap under bank. • Overskap m/mellomhyller. • Vegghyller. • Separat håndvask med speil over. • Det er ønskelig med direkte eller indirekte dagslys til rommet.
AV/IKT/EL	• Tilrettelegges for pc på arbeidsbank. • Tilrettelegges for digital lagerstyring med datapunkt og stikk. Digitalt varelager forutsetter et datapunkt per skanner- Fast oppkobling via kablet gjestenett.

4.7 Kontor leger

Antall legekontor tilpasses hvert prosjekt i prosjektspesifikt romprogram. Rommene skal fortrinnsvis plasseres ved siden av hverandre, utenfor bogruppene og nært arbeidsrom for sykepleieteam.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Hvert legekontor skal ha to kontorarbeidsplasser. (Legen behandler ikke pasientene på legekontoet). • Skal tilrettelegges for konfidensielle samtaler.
Fast inventar og utstyr	• Håndvask med speil over. • Knagger for oppheng av klær.
AV/IKT/EL	• Tilrettelegges for PC m/tilbehør og liten printer³. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

³ Liten printer må kunne skrive ut prøveskjema og resepter.

4.8 Kontor stedlig avdelingsledelse

Kontor skal plasseres utenfor, men nært bogruppene i hver etasje.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Rommet blir brukt av avdelingsleder til kontorarbeid og samtaler med ansatte. • Hvert kontor dekker ledelse av to til tre bogrupper. • Langtidssykehjem: Rommet skal ha to kontorarbeidsplasser. • Korttidssykehjem: Rommet skal ha en kontorarbeidsplass og et lite møtebord til to personer. • Veggplass for glasstavle (ca.60x60cm). • Skal tilrettelegges for konfidensielle samtaler.
Fast inventar og utstyr	
AV/IKT/EL	• Tilrettelegges for PC m/tilbehør og liten printer. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner. •

4.9 Arbeidsrom sykepleierteam

Arbeidsrom for sykepleierteam skal ha en sentral plassering i forhold til bogruppene, kontorer stedlig avdelingsledelse, medisinrom og legekantor.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Kombinert møterom og arbeidsrom med to arbeidsstasjoner. • Møtebord/stoler til 10 personer. Alle møtedeltakere skal kunne se skjermen når de sitter ved møtebordet. • Veggplass for glasstavle (ca. 60x60cm). • Rommet skal ha dagslys. • Skal tilrettelegges for konfidensielle samtaler. • Det skal være en klokke på vegg i dette arealet.
Fast inventar og utstyr	• Håndvask m/speil over. • Knagger for oppheng av klær. • Veskeskap (10 antall låsbare rom). • Oppbevaringsmøbel.
AV/IKT/EL	• Rommet skal ha visningsvegg for interaktiv skjerm. Det skal være gulvplass foran interaktiv skjerm for tavlemøter. • Tilrettelegges for PC m/tilbehør og liten printer. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

4.9.1 Kontor sykepleierleder

Kontor skal plasseres utenfor arbeidsrom for sykepleierteam, men nært dette arbeidsrommet. Nærhet til samtalerom, eventuelt tilrettelegge kontoret med et møtebord til to personer.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Rommet blir brukt av sykepleierleder til kontorarbeid og samtaler med ansatte og pårørende. • Rommet skal ha en kontorarbeidsplass. • Eventuelt møtebord til to personer, dersom det er lang avstand til samtalerom. • Skal tilrettelegges for konfidensielle samtaler.
Fast inventar og utstyr	• Vertikalt oppbevaringsmøbel ved kontorplass.
AV/IKT/EL	• Tilrettelegges for PC m/tilbehør og liten printer. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

4.10 Møterom m/minikjøkken

På sykehjem der det etableres kafé, kan minikjøkken i møterom utgå.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Møterom for ansatte med minikjøkken. Bruksområde vil være tverrfaglige samhandlingsmøter, samtaler med pårørende, avdelingsmøter, internundervisning og pauserom for ansatte. • Møtebord/stoler til 10 personer. Alle møtedeltakere skal kunne se skjermen når de sitter ved møtebordet. • Det skal være en klokke på vegg i dette arealet, gjerne som en del av kunst/utsmykking. • Rommet skal skjermes mot innsyn.
Fast inventar og utstyr	• Benkeplate/topplate med nedfelt kum. • Underskap under kum, m/holder for kildesortering. • Underskap for integrert oppvaskmaskin. • Underskap m/skuffeseksjon. • Overskap over benkeplate, (1 skap til mikroovn). • Høyskap for integrert kombiskap kjøleskap/frys. • Knagger for oppheng av noe klær.
AV/IKT/EL	• Tilrettelegges med kamera og visningsvegg for interaktiv skjerm. • Tilrettelegges for PC m/tilbehør. • Det skal monteres tilstrekkelig stikk og datauttak for alle nødvendige funksjoner.

4.11 Lager for større utstyr

Det skal etableres ett lager i tilknytning til varemottaket for oppbevaring av hjelpemidler som skal til/fra Hjelpemiddelsentralen.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	
Fast inventar og utstyr	Lageret skal ha avsatt et område med stålhyller 60 cm dybde, men det må tilstrebes mest mulig gulvplass til oppbevaring av større hjelpemidler.
AV/IKT/EL	Tilrettelegges med stikk for løfteutstyr og annet utstyr.

5 Basisfunksjoner bogrupper

5.1 Generelt

Bogruppene tilhører den mest private delen av sykehjemmet, med beboerrom og fellesfunksjoner som stue og kjøkken i bogruppen. I tillegg kommer personalområdene med kontor, arbeidsrom skyllerom og lager.

Sykehjemmet organiseres etter føringer fra Husbanken rundt omsorgsplasser i institusjon – sykehjem. Disse baseres på kriterier for hva som gjør sykehjem til gode hjem og arbeidsplasser, jf. Verdighetsgarantien for eldreomsorg, Arbeidsmiljøloven og Forskrift for sykehjem og boform for heldøgns omsorg og pleie.

Det skal det være ett HCWC for bogruppens personell, med adgangskontroll, som ikke er tilgjengelig for beboere og besøkende.

Det er ønskelig at inngangspartiet til hvert beboerrom trekkes inn i en nisje, for å bryte ned institusjonsfølelsen og styrke opplevelsen av å ha et eget inngangsparti til eget rom.

Bogruppene må være organisert slik at de skal kunne stenges av og være uavhengige ved f.eks. et smitteutbrudd. Jf. kap. 7 *Smittevern*.

Det skal beregnes 9,5m² til netto fellesareal for hver beboer jfr. romprogram. Stue og kjøkken/spiserom skal ligge sentralt, og plasseres som atskilte rom i bogruppen. Dette for å kunne dele bogruppen inn i kohorter innad, evt. skjerming.

Stue og kjøkken/spiserom skal deles inn etter bruksfunksjon, slik at det er lettere å skape en hjemlig atmosfære, samt å lette orientering og gjenkjennelse hos beboere. I bogruppene skal det i tilknytning til fellesarealer som kjøkken/spiserom og stuer legges til rette slik at det er mulig å avskjerme eller dele av fellesrommene for å skape mindre miljøer.

Innetemperaturen i bogruppenes oppholdsrom og beboerrom må prosjekteres til å kunne være 24 grader.

5.2 Kjøkken/spiserom

Hver bogruppe skal ha eget kjøkken/spiserom. Rommet skal dimensjoneres for at 10 beboere + 2 ansatte skal kunne sitte sammen rundt spisebordene. Det må tas hensyn til at minst halvparten av beboerne kan være rullestolbrukere.

Husbanken og byrådsavdelingen ønsker å legge til rette for åpenhet rundt matlaging, slik at beboerne kan delta. I bogruppene kan dette sikres ved å ha minst én åpen vegg mellom kjøkkenet og fellesarealet/spiseplassen. En hev/senk-kjøkkenbenk kan fungere som avgrensning. Alternativt kan en del av en kjøkkenøy ha hev/senk-funksjon, eller et høyderegulerbart spisebord på hjul kan brukes der fast løsning ikke er mulig.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	- Kjøkkenet skal organiseres med "ren" og "uren" sone for å unngå kryssforurensning. Oppvasklogistikken skal være effektiv og fremme god HMS, med enkel tilgang til avskylling, oppvaskmaskin og oppbevaring. benkeskuffer, framfor benkeskap. - God skap- og benkeplass for matlaging og utstyr, inkludert dobbel kaffetrakter (ikke på kjøkken-øy eller i uren sone), Kjøkkenutstyr skal plasseres i benkehøyde for å lette arbeidet. - Minst to låsbare skuffer for skarpe redskaper. - Dersom det etableres kjøkkenøy er det viktig med tilstrekkelig plass rundt og god belysning. - To kjøleskap: Ett for middagsporsjoner og ett for melk, pålegg og frokost/kveldsmat (dimensjonert for 10 personer). - Ett fryseskap for bogruppens behov. - Stekeovn. - Spisebord må kunne settes sammen på ulike måter. - Vinduer i kjøkken/spiserom og stue skal ha sikker luftemulighet. - Nok benkeplass til at flere kan arbeide på kjøkkenet samtidig.
Fast inventar og utstyr ren sone	- Benkeplate/topplate med nedfelt kum. - Arbeidsbenk med nedfellbar del med hev/senk funksjon. - Underskap under kum, m/holder for kildesortering. - Underskap m/skuffeseksjon med god bredde som letter arbeidet. - Overskap over benkeplate (1 skap til mikroovn). - Koketopp induksjon 80cm bredde. - Kjøkkenhette/ventilator (ikke lage mye støy ved bruk). - Høyskap med integrert stekeovn og mikrobølgeovn. - To frittstående kjøleskap storkjøkken, krav til temperaturavlesning digitalt display. - Ett frittstående fryseskap storkjøkken, samlet i nisje med kjøleskapene, krav til temperaturavlesning digitalt display. - Separat håndvask m/speil over (plasseres enkelt tilgjengelig for beboerne). - Samtlige apparater med synlig front skal være i rustfri stålutførelse.
Fast inventar og utstyr skitten sone	- Benkeplate/topplate med nedfelt todelt kum i rustfritt stål og avsetningsplass til skittent dekketøy. - Forspylerdusj på vask i skitten sone. - Underskap under kum, m/holder for kildesortering.

	• Oppvaskmaskin i bordhøyde (overkant av oppvaskmaskin plasseres 148 cm over gulv) med godkjent termisk desinfeksjonseffekt. Den skal være isolert for å redusere støy. Integreres i kjøkkeninnredningen.
AV/IKT/EL	• Tilrettelegging for vegghengt TV. • Tilstrekkelig med stikk for dobbel kaffetrakter, vannkoker, vaffeljern, steketakke etc. Stikkene må ha tidsstyring. • Tilrettelegges for sykesignal – alarm/avstillingspanel.

5.3 Stue

Bogruppens oppholdsareal skal plasseres fra hverandre, for å kunne dele bogruppen i to ved behov.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Rommet skal dimensjoneres for at 10 beboere og 2 ansatte skal kunne sitte rundt bord/foran smart-TV. Det må tas hensyn til at minst halvparten av beboerne kan være rullestolbrukere. • Det skal være hensiktsmessig plassering av TV og sittegruppe. • Innredes med institusjonsmøbler som sofa, lenestoler og bord med hjemlig preg. Miks av møbler med innslag av gjenbruk skaper gjenkjennelighet. • Fargebruken skal bidra til en lun og hjemlig atmosfære. • Store kontraster fra rom til rom er ikke å anbefale. Lyst parkettlignende gulvbelegg sammen med gode veggfarger gir et hjemlig preg. • Miljøbelysning med lamper som bidrar til hjemlig lun atmosfære. Stålamper skal unngås.
Fast inventar og utstyr	
AV/IKT/EL	• IP-TV, monteres på vegg m/arm, tilpasset romstørrelse. • IR-sender/stråler og mottakere (halsslynger) for hørselshemmede. • Stikk monteres oppunder tak overkant vindu for julebelysning. • Belysningen må kunne dimmes. • Det skal være nattlys i fellesarealene i bogruppene. (kjøkken/spiserom, stue, liten stue). • Det skal tilrettelegges for sykesignal – alarm / avstillingspanel.

5.4 Korridor bogruppe

Korridor i bogruppene har også funksjon som sone for rehabilitering og sosiale møteplasser.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Bogruppen skal ha en vandrerute, ikke bare en ensidig korridor. Dette redusere institusjonspreget, og gir personer med demens gode bevegelsesmuligheter. Ruten kan utformes med skyllerom/lagre i en rotunde, slik at beboerne naturlig kommer tilbake til fellesrommet. Rotunder kan også bidra til inndeling i kohorter ved behov.

	• Korridorer med oppholdsarealer kan gjøres mer hjemlig med varierende takhøyder og møblerte nisjer. Det skal være korte gangavstander og hvileplasser for de med redusert mobilitet. • Veggbeskyttelse monteres der senger, rullestoler og annet stort utstyr fraktes, med minst mulig institusjonspreg. • Demensvennlig utforming med landemerker, få veivalg og god belysning, inkludert nattdimming. glasstavle (ca. 120x100 cm) ved inngangen til bogruppen for informasjon som meny og ansatte på jobb (1.). • I korttidssykehjem monteres dobbel ribbevegg i korridor i bogruppen for trening, jf. programmet «Vel hjem».
UU korridor	• For å redusere institusjonsfølelsen og lette orienteringen for beboere, skal dørene til beboerrommene framstå som en kontrast i omgivelsene, mens de øvrige dørene i bogruppen bør ha et mer anonymt preg. • For å unngå gjenskin, skal gulvbeleggene ha matte overflater, samtidig som renholdet skal være enkelt. Lamper skal plasseres slik at man unngår gjenskin i vinduer/glassvegger/speil. • I korttidssykehjem monteres doble håndløpere på vegg i korridor for å skape en vandrerute som har rehabiliteringsfunksjon.
AV/IKT/EL	• Tilrettelegges for Sykesignal – Posisjonssendere (IDT). • IDT – Anbefalt plassert over himling om mulig. IDT er enheten som inneholder logikken for de aktuelle antennene. Det kan kobles 2.stk antenner/varder per IDT. Variere dekningsområde på 90 – 250cm.

5.5 Beboerrom

Arealet for beboerrom være minimum 28m², inkludert baderom.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• En bogruppe i sykehjemmet skal ha to beboerrom med dør mellom seg, slik at par som ønsker det kan bo sammen. Døren må kunne låses slik at beboer ikke kan åpne den når rommene skal brukes som ordinære sykehjemsrom. • Forgangen i beboerrommet skal kunne benyttes som sluse ved eventuelt smitteutbrudd hvor pasient skal isoleres. Ansatte flytter da vekk beboernes tøy og bruker knaggene til smittevernustyr. • Beboerne bør kunne se fellesrom og personale når de kommer ut av rommet sitt. • Vinduene på oppholdsrommet skal ha brystning for å gi beboer en opplevelse av trygghet for å ikke ramle ut/ned. Det skal være plass til evt. radiator/ovn under vinduet. Vindu skal ha sikker luftemulighet på beboerrommet. • Rommet skal ha veggbeskyttelse, det skal utformes en funksjonell løsning med minst mulig institusjonspreg. (Sengehjulet går opptil 40 cm over gulvet. Fotstøttene på rullestoler er mellom 10-15 cm over gulvet. Vegg ved seng og hjørner må beskyttes for støt av disse). • Sykeseng skal enkelt kunne trilles ut av beboerrommet, se kap. 2. <i>Orientering/UU</i> for dimensjonering til grunn for prosjektering.

	• Det skal vektlegges siktlinje fra seng i pleiestilling og ut mot uteareal for beboere som må tilbringe mye tid liggende i seng. • Dør til bad skal gå fra oppholds delen av beboerrommet, noe som vil gjøre det enkelt for beboer å se badet fra sengen/finne badet raskt. Dør til bad skal altså ikke skråstilles eller gå fra gang / «sluse». • Boenheten skal ha vindu som kan åpnes, være innad-slående, kunne settes i sikker lufteposisjon og ha barnesikring. • Seng i pleiestilling baseres på en seng med målene 100 cmx220cm. • På beboerrommet skal det avsettes plass til lenestol m/skammel, lite bord, og to sammenleggbare besøksstoler.
Fast inventar og utstyr	• Dørskilt monteres utenfor dør. • Dørstopper skal monteres så høyt at beboer ikke enkelt kan demontere/skade den. • Gang («sluse») på beboerrom: Det må settes av veggplass for knagger i en høyde for oppheng av klær og smittevernutstyr: - Hattehylle (ca.200 cm). - Smittevernstralle 40x60 cm. - Fire lange knagger ansatte og beboer(h.1790mm). - (Knagger skal være robust, men ha enkelt og fint design). • Garderobeskap korttidssykehjem: 1,0 løpemeter med skap. Låsbare dører. Ett skap med hyller øverst og trådkurver nederst. Ett skap med hattehylle, stang for oppheng av klær og hylle nederst. Overskap med skyvedører og foring til tak. Skapet kan stå i tilknytning til gangen («slusen»). Det må settes av et areal til smittevernaltralle rett innenfor døren til beboerrommet, (tralle ca. 40x60cm). Garderobeskapet skal være av ekstra robust kvalitet. • Garderobeskap langtidssykehjem: 1,5 løpemeter med skap. Låsbare dører. Ett skap med hyller, ett med hyller øverst og trådkurver nederst og ett med hattehylle, stang for oppheng av klær og hylle nederst. Overskap med skyvedører og foring til tak. Skapet kan stå i tilknytning til gangen, («slusen»). Garderobeskapet skal være av ekstra robust kvalitet. • Bildehylle på vegg over seng, for private gjenstander som f.eks. bilder, bøker, lampe osv. Min. dybde 15cm eller bildelist over hele veggen slik at det blir fleksibel mulighet for oppheng av bilder. • Lese-/undersøkelseslampe på arm ved seng plasseres slik at den kan brukes både når seng står i pleiestilling og normalstilling. • For å beskytte vegg mot slitasje skal det monteres bildehyller på vegg ved tv. • Det må settes av veggplass for knagger til to besøksstoler.
Traversskinne med tilhørende løftemotor	• Det skal installeres traversløsning i samtlige beboerrom. I traversløsningen skal det installeres traversskinner og anskaffes 30 % dekning med løftemotorer inkludert firepunkts løftebøyle, fjernkontroll og transportbord. Det skal anskaffes 2 takvektter som passer til løftemotorene. Takskinner skal være skjult/innfelt i himling. • Til hver motor skal det leveres fire ulike typer seil. Motoren skal minst tåle like stor belastning (med tanke på vekt) som det seilet som tåler størst belastning.

	- Type seil og størrelse skal avklares og velges i samråd med byggherre, bestiller/bruker og leverandør. - I korttidssykehjem skal det på tre beboerrom (ett i hver etasje) installeres traversskinner/løftemotor som tåler beboere med høy BMI med vekt over 200 kg.
Støttestang	- Korttidssykehjem: Samtlige beboerrom tilknyttet en rehabiliteringsfunksjon skal tilrettelegges for støttestang. Videre skal det i hver av de øvrige bogruppene i korttidsavdelinger tilrettelegges for støttestang på to av ti beboerrom (Obs: speilvendte løsninger). - Stangen krever tilpasning og forsterkning av himling (fast himling). Det må ikke komme andre strukturer i veien for bruken av stangen, som takskinne, lys, sprinkelanlegg, osv. Støttestangen skal spennes mellom gulv og tak. - Støttestang ved seng i pleiestilling skal plasseres i 30 cm avstand fra sengens langside, på siden som vender mot badet. Eksakt plassering avklares i hvert byggeprosjekt. Dette må prosjekteres på i tidlig fase av prosjektet for å sikre gjennomførbarhet.
Løst inventar	- Sykeseng/madrass, nattbord, dyne og pute. Besøksstol/klappstol 2 stk (oppheng på vegg til klappstoler). - Kortidssykehjem skal i tillegg ha: Lenestol m/skammel og lite bord.
Belysning/ EL	- Belysning på rommet skal kunne styres med av/på og dimming (hovedbryter) fra forgang (1), ved seng (2) og på vegg ved badet (3). Dette gjelder styring av både belysning i forgangen og i soveromsdelen fra punkt 1 – 3. - Det skal velges lamper som både ivaretar det hjemlige preget i beboerrommet og som gir tilfredsstillende lysstyrke for beboer og ansatt. Lampene skal ikke ha utforming som kan være mulige støvsamlere og vanskeliggjøre renhold. - Takhengt pendellampe for å øke hjemligheten på beboerrommet. - Beboerrom skal utstyres med nattlys som gir tilstrekkelig orienteringslys på gulv, lyset skal slås på med lavt sittende pir som registrerer at beboer forlater seng. Det er viktig at denne ikke aktiveres ved at personell «tar en titt rundt hjørne» for å se til beboer. - Det skal etableres automatisk lysregulering ved bevegelse fra seng til bad om natten. Det er fallforebyggende, og i tråd med pasientsikkerhets-programmet at alle rom får lyspunkter fra seng til badet, som automatisk slår seg på hvis pasienten står opp av sengen om natten eller morgenen. - Det skal være mulig å dimme belysningen i beboerrommet fra sengen. - Beboerrom skal i tillegg til takbelysning ha leselys ved sengen, som skal kunne brukes i to posisjoner – normalstilling og pleiestilling. Leselampen skal ha ett festepunkt, og være enkel å skru av/på. - Over vinduet skal det være stikk/bryter til julebelysning/julestjerne - Et tilstrekkelig antall stikk skal plasseres slik at de kan betjenes av personer med funksjonsnedsettelse. - Stikk for ladning av elektrisk rullestol/løftehjelpemidler på beboerrom skal plasseres lett tilgjengelig for beboere.

	• Stikk for lading av løftemotor på hensiktsmessig plassering i rommet. • Bildehylle på vegg over seng må ha stikk og andre uttak i underkant (ledningene må enkelt kunne trekkes ned i bakkant av hyllen). • Løsning for diverse uttak ved seng i pleiestilling skal utformes slik at det reduserer institusjonsfølelsen.
AV/IKT	• IP-TV på alle beboerrommene til bl.a. bruk i forbindelse med terapi, informasjon, journalarbeid, spille musikk/film/ bilder. • Hørselstiltak tilknyttet TV (lydutgang i tv). • TV skal være vegghengt, spikerslag skal dimensjoneres for dette. Monteres med bevegelig feste, slik at TV kan vris og dermed sees på både fra seng og stol. Ringeklokke skal monteres på utside dør til beboerrommet (ringelyden skal kunne justeres). • Sykesignal beboerrom utstyres med: • Trekkesnor/ringesnor • Bevegelsessensor tak, fastmontert over seng i normalstilling (langsiden av sengen er stilt inn mot veggen). Det er også ønskelig at bevegelsessensoren fungerer i pleiestilling. • Alarm og avstillingspanel. Se flere detaljer kap. sykesignal. • Tilrettelegges for uttak div. pasientutstyr ved seng • Tilrettelegges med ett innfelt datapunkt slik at det er mulighet for å koble til en kablet sensor i alle beboerrom. • Rommet skal ha digitalt tilsyn med kameraløsning. Det betyr at samtlige rom trenger datapunkt, stikk og tilpasning for oppheng der kameraet skal festes. Plassering med best mulig oversikt over rommet. Plassering og type kamera skal avgjøres i hvert prosjekt i samarbeid med bestiller.
VVS	• I korttidssykehjemmene skal det vurderes om alle beboerrom skal ha oksygen integrert i veggen. Koblingspunkt skal enkelt nås fra både seng i pleiestilling og normalstilling.

5.6 Bad beboerrom

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Fast baderomsinnredning leveres med funksjoner som bistår til selvhjelp og mestring med et helhetlig uttrykk, hvor plassering av utstyret sikrer best mulig funksjonalitet for pasienten og pleiere. • Rommet skal ha minimum 2,4x2,45 m innvendige mål. Plassering av innredning med ca. 50 cm avstand mellom wc og servant. • Trinnfri terskel til beboerrom og bad. • Døren til baderom skal plasseres slik at det blir siktlinje mellom seng og toalett. • Baderomdøren skal være en skyvedør som er enkel å betjene, med gode ergonomiske håndtak som tåler hardbruk. • Beboer skal kunne låse døren hvis de ønsker det. Det må likevel være enkelt for ansatte å åpne låsen fra utsiden.

	• Alle elementer være veggmontert. Vegg/spikerslag må dimensjoneres for 500 kg belastning, og vegger skal være forberedt for fleksibelt oppheng av inventar og utstyr. I hver bogruppe skal det være ett større bad som skal tilrettelegges for tungt pleietrengende beboere. Disse badene skal i dusjsonen ha plass til dusjbåre, dimensjon ca. 0,9x 2 m. Det må være plass til at to pleiere enkelt kan bevege seg rundt dusjbåren. Dørbredden og plasseringen av døren må dimensjoneres ut fra dette. Badebåren og sideplass til pleiere må vises på plantegning/skjemategning. WC og vask plasseres slik at den som sitter på toalettet kan vende toalettsetet mot vasken, og fortsatt bli sittende og benytte vasken. Toalettet og vasken skal kunne heves og senkes hver for seg for fleksibel utnyttelse av dette utstyret. Det skal være lett tilgang for pasienten og pleiepersonalet å betjene funksjonene for hev/senk.
Fast inventar og utstyr inkl. VVS	• Toalett - vegghengt, vendbart, hev/senk oppfellbare støttehåndtak/armlener. Toalettet skal ha lokk og toalettrullholder skal være integrert i armlener. Spyl/tørk vurderes i hvert prosjekt. • Vegghengte støttehåndtak for å kunne ta seg rundt i rommet. Hvor mange og hvilke støttehåndtak, og med hvilken vinkel avklares i hvert prosjekt. Overflaten må sikre at ikke et vått grep lett slipper taket. • Vaskeservant - elektrisk høyderegulerbar m/støttehåndtak. Det skal være plass til fotstøtte under for rullestol. Servanten skal ha integrerte støttehåndtak og ha avrenningskant i front. • Høyskap- tredelt m/ regulerbare hyller, skuff og utfallbar tøykorg plasseres ved siden av vaskeservant. • Speil festet i vegg over servant. Beboer skal kunne speile seg fra rullestol/avlastningsstol. Lys ved siden av/over speil. • Dusj med justerbart, ergonomisk og oppfellbart dusjsete. Skal kunne justeres (20 cm) på en enkel måte, uten behov for verktøy. • Armatur i dusj og på vaskeservant skal kunne betjenes med en hånd. • Dusjstangen benyttes også som støttehåndtak og må kunne tåle høy belastning. Overflaten må sikre at ikke et vått grep lett slipper taket. • WC-børste på vegg ved toalett, denne skal enkelt kunne demonteres for rengjøring. • Det skal avsettes tilstrekkelig veggplass til dispensere (såpe, hånddesinfeksjon og tørkepapir) samt avfallsbeholder på vegg. Det skal videre settes av plass til dispensere for stoffeforkle og hansker i flere størrelser. Plassering av disse avklares med bestiller. • Svaber/nal for gulv + oppheng. • Knagger vegg for håndklær/morgenkåper.
Materialer/overflater/UU	• Sklisikkert gulvbelegg, som er lett å holde rent og enkelt å manøvrere rullator og rullestol på.

	Kontrastfarge på toalettlokk/toalettsete, veggflate bak toalett, vaskeservant og støttehåndtak. Alle elementer skal ha samme farge.
AV/IKT/EL	- Skap ved vask skal ha dobbel stikk tilgjengelig fra rullestolhøyde, for barbermaskin/elektrisk tannkost/hårføner o.l. - Belysning skal monteres slik at det gir god belysning uten reflekser og blending. Det skal være nattlys på badet, slik at beboer ikke må ha på full belysning ved toalettbesøk om natten. - Sykesignal – trekkesnor.

5.7 Skyllerom

Skyllerom, lager lintøy og lager utstyr i bogruppene kan f.eks. ligge i midten i en rotunde.

Grunnet smittevernhensyn skal det etableres en todelt skylleromfunksjon i hver bogruppe med hhv. urent og rent skyllerom. Ved å organisere bogruppene på denne måten, reduseres risikoen for smitte til andre beboergrupper/pasienter, pårørende og ansatte.

5.7.1 Skyllerom - spesialrom for én bogruppe

Bogruppen som ligger nærmest laboratoriet skal ha en spesialfunksjon på sitt skyllerom, der det skal legges til rette for en autoklave på ren del i tillegg til funksjonene nevnt i punkt 5.8.2.

På uren del skal det tilrettelegges for en instrumentvaskemaskin av høyere kvalitet, i stedet for ordinær vaske-dekontaminator. Ellers følges funksjonene nevnt i punkt 5.8.3. Disse maskinene trenger vann og avløp og strøm.

Det skal avklares for hvert prosjekt om det skal legges til rette for autoklave og om det er behov for instrumentvaskemaskin av høyere kvalitet.

5.7.2 Skyllerom generelt – ren del

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	- Det skal være pendeldør med glassfelt mellom uren og ren del av skyllerom. Det må vurderes om det er behov for en stopper for å unngå at døren smeller mot maskiner og annet inventar. - Dørene fra korridor skal ha kortleser/kodeåpner og berøringsfri åpner/knapp (dørautomatikk). - Dørene skal vende innover i rommet, slik at de ikke slår ut i korridor hvor beboerne går mht. fallrisiko. - Dersom rommet ligger i en rotunde, skal det være inngang til både ren og uren del fra begge sider i korridoren. Slik unngår man også at personalet må gå forbi fellesrom for å gå til skylleromsfunksjonen. - Det skal være gulvplass til tøyvogn for rent tøy og kurver på hjul. - Innredning i stål.

Fast inventar og utstyr	• Gjennomstikkskap, ca 140-160 cm høy for bekken. • Tørkeskap med varmepumpe / avtrekk til friluft. • Høyskap med hyller. • Overskap med mellomhylle. • Underskap m/ beholdere for kildesortering. • Underskap m/skuffeseksjon. • Knagg for oppheng av strykebrett. • Tørketrommel på sokkel, med varmepumpe – avløpsslange som må kobles til avløpsrør. • Vegghyller tilsvarende underskap i flere høyder. • Separat håndvask m/speil over + dispensere. • Arbeidsbord m/hev senk funksjon, åpent under.
AV/IKT/EL	• Stikk for strykejern med tidsstyring. • Tørketrommel/tørkeskap må også ha stikk. • Rent rom prosjekteres med overtrykk til urent rom, grunnet smitteverntiltak.

5.7.3 Skyllerom generelt - uren del

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Nedkastluke for boss og skittentøy. • Gjennomstikkskap til skyllerom ren sone. • Rommet skal ha vaskedekontaminator på sokkel, kurver under og bekkenspyler. • Avsetningsplass til bekken og annet som skal vaskes. • Det skal være gulvplass til sekkestativer og tøyvogner urent tøy. • Avsetningsplass til avfallsløsning for det som ikke skal i nedkastet. • Sug for skittentøy etableres med karusell-løsning som endepunkt for tøy fra skittentøysuget. Tilpasses standard fra rammeavtaleleverandør, og med signal til ansattes mobiltelefoner når vognene er fulle. Prosjektering av tøysug og bossug må løses i tidlig fase for å senere unngå en reduksjon av rommet. • Erfaringsmessig gir rektangulære rom bedre løsning på drift.
Fast inventar og utstyr	• Arbeidsbenk i stål m/stor kum. • Vegghyller i stål. • Høyskap i stål, låsbar. • Underskap under kum, delvis åpen rygg, låsbar. • Underskap m/hylle, låsbar. • Underskap med skuffer. • Vaskemaskin på sokkel. • Bekkenspyler med fotbetjent åpne/lukk. Tilbehør til bekkenspyler, innsats for urinflaske. • Vaskedekontaminator, inkludert kurver under (for småutstyr), på sokkel. • Separat håndvask m/speil over. • Dispenser for hansker og plastforklær i tillegg til dispenser for sprit.
AV/IKT/EL	• Sikre stikk for alle komponenter som krever dette. • Rommet skal ha undertrykk i forhold til omliggende rom, grunnet smitteverntiltak.

VVS	• Sikre vann og avløp for alle komponenter som krever dette. • Sluk i gulv.
-----	--

5.8 Arbeidsrom

Arbeidsrom plasseres nær fellesstue/kjøkken og inngangen til bogruppen. Rommet skal aldri understige 18 kvm. Det oppbevares legemidler på arbeidsrommet i medisinvognene, og legemidler skal normalt oppbevares ved temperatur på 15 - 25 °C. Av hensyn til arbeidsmiljø anbefales imidlertid temperatur på maks 23°C. Medisinvognene skal ha elektronisk lås med logg og løsning for oppbevaring av håndsprit. Det kan vurderes å slå sammen arbeidsrom for flere bogrupper utenfor selve bogruppene. Dette avklares i hvert prosjekt. Rommene skal da ha arbeidsplasser tilsvarende antall arbeidsrom som slås sammen, og areal avstemmes i forhold til de øvrige funksjonene for rommet.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• I hver bogruppe skal det være arbeidsrom tilrettelagt for dokumentasjon og samhandling. De ansatte sitter vanligvis kun i korte perioder og dokumenterer på disse arbeidsstasjonene. • Arbeidsrom i bogrupper som ligger ved siden av hverandre kan gjerne ligge vegg i vegg med dør mellom. • Rommet skal ha to arbeidsstasjoner og møtebord for fire. • Det skal være loddrette hyller ved siden av hver arbeidsstasjon. • Det skal avsettes plass til printerbord. • Fra arbeidsrommet bør det være tilsyn til korridorarealet utenfor. • Arbeidsrom og interaktiv skjerm må plasseres slik at innsyn, pasientsikkerhet og taushetsplikt ivaretas på en god måte • Avsettes plass for en medisinvogn på hjul B630xD560xH1050. Bunnplate 724x638mm. • Avsettes veggplass til glasstavle (ca. 60 x 60 cm). • Det er ønskelig med direkte eller indirekte dagslys til rommet. • Skal tilrettelegges for konfidensielle samtaler.
Fast inventar og utstyr	• Separat håndvask med speil over. • Veskeskap (6 låsbare rom). • Knagger for oppheng av klær. • Håndvask og dispenser for hånddesinfeksjon (Smittevernråd FHI).
AV/IKT/EL	• Tilrettelegges med visningsvegg for interaktiv skjerm Det må sikres mot innsyn til skjermen og være tilstrekkelig ståplass framfor skjermen. Skjermen skal være universelt utformet med tanke på høydejustering. • Tilrettelegge og installere vaktroms panel – sykesignal. • Pc med tilbehør og liten printer.

5.9 Lager lintøy

Det skal være ett lintøylager pr. bogruppe.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	
Fast inventar og utstyr	Rom med vegghyller i stål for oppbevaring av lintøy/bleier, dybde 60 cm.
AV/IKT/EL	- Rikelig med stikk i høyde 90cm. - Tilrettelegge for ev. framtidig digital lagerstyring med datapunkt og stikk. Digitalt varelager forutsetter et datapunkt per skanner- Fast oppkobling kablet gjestenett.

5.10 Lager utstyr

Det skal være ett utstyrlager pr. bogruppe.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	Rom for oppbevaring av forflytningsutstyr og medisinsk utstyr.
Fast inventar og utstyr	- Rommet skal ha vegghyller i stål, 60 cm dybde og gulvplass for løfteutstyr. Tilpasses med hyller for digital lagerstyring. Antall høyder og avstand mellom hyllene avklares i hvert prosjekt. - Knaggrekke for oppheng av ulike hjelpemidler.
AV/IKT/EL	- Tilrettelegge for evt. framtidig digital lagerstyring med datapunkt og stikk. Digitalt varelager forutsetter et datapunkt per skanner- Fast oppkobling kablet gjestenett. - Rikelig med stikk i høyde 90 cm. for lading av utstyr.

6 Personalfasiliteter

6.1 Dame-/Herregarderobe

Garderobene skal inneholde egne toalett/dusjrom/HWC i henhold til Arbeidstilsynets krav. Fordelingen av kvinner/menn beregnes til om lag 80/20 %. Antallet garderobeskap beskrives for hvert prosjekt. Eksterne som kommer gående/syklende til sykehjemmet, må bruke garderoben i vestibylen for oppheng av klær.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	- Garderobene skal ha doble Z – garderobeskap (40 cm) m/benk og elektrisk lås, antallet oppgis pr. prosjekt. - Garderobeskapene skal ha skråstilt toppflate (smittevernråd FHI) - Wc/dusj iht. romprogram. - Benker å legge klær på i dusjen (klær skal ikke bli våte). - Det skal ikke være innsyn fra korridor(er)/tilstøtende rom inn i garderobene. - Erfaringsmessig er det mye dører i dette arealet, og de skal plasseres med god avstand til hverandre. - Knagger for oppheng av klær på toaletter og i dusjrom.

	• Veggplass til glasstavle (ca. 60x60cm), plasseres lett synlig.
Fast inventar og utstyr	• Separat håndvask med speil over. • Skohyller plasseres i høyden tilpasset antall ansatte, siden arbeidssko skal være igjen på arbeidsstedet. (ca. 20 cm opp fra gulv). Skohyllene må ha uttrekksplate under for enkel rengjøring.
AV/IKT/EL	• Stikk for hårføner (dobbelt).

6.2 Tørkerom

Ved etablering av nye bygg for mer enn 20 ansatte, skal det etableres tørkerom/garderobe i nærheten av sykkelparkeringen. Det skal etableres ett tørkerom felles for begge kjønn, med tilkomst til dame - og herregarderobe. Det skal være oppheng til yttertøy, skohylle og evt. hattehylle. Lukten og fuktigheten av våte klær skal ikke trenge inn i garderobene, noe som f.eks. kan unngås med avfukter og dørautomatikk.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Oppheng for vått tøy, f.eks. tørkestativ. Tøy må henge ut fra veggen, slik at det tørker ila dagen.
Fast inventar og utstyr	• Separat håndvask m/speil over. • Vegghengte skohyller med drypphylle (20 cm opp fra gulv). • Garderobestativ på hjul med knaggrekker til oppheng av yttertøy • Veggmonterte sittebenker.
AV/IKT/EL/VVS	• Ladeskap for batterier til el-sykler. • Utstyr som kondensavfukter (tøy må tørke ila vakten).

6.3 Rent personaltøy

Rom for rent personaltøy plasseres i nærhet til tørkegarderobe og personalgarderober.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Det skal være enkelt å hente rent personaltøy før man går i personalgarderoben.
Fast inventar og utstyr	• Hyller på vegg for oppbevaring av personaltøy, 60 cm dybde.
AV/IKT/EL/VVS	• Tilrettelegges for stikk og datapunkt for ev. framtidige uniformsautomater.

6.4 Urent personaltøy

Rommet plasseres i nærhet til personalgarderober.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Det skal være enkelt å levere fra seg uren uniform før man går ut personalinngangen. • Rommene skal ha manuelle vogner for urene uniformer
Fast inventar og utstyr	
AV/IKT/EL/VVS	• Rommet skal, være avkjølt, 12 grader celsius. • Tilrettelegges for stikk og datapunkt for ev. framtidige uniformsautomater.

6.5 Pauserom med kjøkken

Dersom det ikke anlegges kantine/kafe i bygget, skal det etableres pauserom for personalet. Det bør være et gulvareal på minst 1,2 m² per spiseplass.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Spiserommet skal ligge hensiktsmessig i bygget. • Det skal være pass til ca 20 samtidig spisende. • Rommet skal ha dagslys.
Fast inventar og utstyr	• Kjøkkenbenk med nedfelt vask. • Integrert induksjonsplatetopp og stekeovn med avtrekk. • Integrert høyt kjøleskap, oppvaskmaskin og mikrobølgeovn. • Over- og underskap til oppbevaring av servise etc. • Spisebord må kunne settes sammen på ulike måter.
AV/IKT/EL/VVS	• Opplegg for kaffetrakter og vannkoker. • Rommet må være tilrettelagt med opplegg for å kunne ha digital framvisning på skjerm.

7 Smittevern

7.1 Generelt

Her omtales egen smitteverngarderober for menn og kvinner (ikke uni-sex), beboerrom med isolat-funksjon, berøringsfrie døråpnere, samt kohortinndeling. Øvrige smittevern-tilpasninger på sykehjemmet er ivaretatt i brukerleveranse.

7.2. Smitteverngarderober

Smitteverngarderoberne skal legges i tilknytning til personalgarderoberne, og skal kunne brukes i daglig drift, men låses av i smittesituasjoner. Smitteverngarderoberne skal ha tilkomst fra felles korridor (uren inngang). Utgang fra smitteverngarderober er inn til personalgarderober (ren utgang).

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Ansatt som har forurenset tøy går inn gjennom dør fra felles korridor, tar av seg urent tøy, dusjer, tar på seg rent tøy og går ut gjennom dør som går ut i personalgarderoben. Medhjelper bistår. Smitteverngarderoben smittevaskes etterpå. Dør ut til korridor låses og rommet tas i bruk igjen kun med tilkomst fra personalgarderoben. • Det må sikres uren og ren sone, der avfallsbøtte, sekkestativ, håndvask med såpedispenser og HCWC er plassert i uren del. Dusjen plasseres på ren side, det samme gjør en sittebenk og knagger på vegg. • Skilt på/ved dør i felles korridor skal vise at rommet ikke er i bruk som HCWC men kun som smittegarderobe. • Rommet skal ha plass til sittebenk og sekkestativ. • Rommet skal kunne avlås utenfra etter bruk, slik at forsvarlig vask av smitteverngarderoben utføres før rommet tas i bruk igjen.
Fast inventar og utstyr	• HCWC/dusj. • Knagger for oppheng av klær. • Dusj + håndsåpe. • Håndvask + speil. • Desinfeksjon, såpeholder, sanitetsbeholder, avfallsbøtte. • Vegghengt sittebenk.
AV/IKT/EL/VVS	•

7.3 Berøringsfrie døråpnere

Av smittevernhensyn skal alle dører med dørautomatikk i sykehjemmet ha berøringsfrie døråpnere, f.eks. dører:

- inn/ut av bogruppene.
- inn/ut av uteareal i tilknytning til kjøkken/spiserom.
- felleskorridorer som leder til andre utearealer.
- inn/ut av andre utearealer.

7.4 Isolat

Isolat for kontaktsmitte i nye korttidssykehjem skal forebygge smittespredning i helseinstitusjonen.

Isolat for kontaktsmitte skal ha forgang/sluse, eget toalett med dusj og dekontaminator. Antall isolat baseres på 1/20 rom og beliggenheten avklares i hvert prosjekt. Det må sikres tilstrekkelig areal for at alle funksjoner i isolatet skal fungere optimalt. Dermed blir rom for isolat noe større enn det som står i romprogrammet.

Lenke til isoleringsveileder fra FHI er lagt under kap. 17: «Kildehenvisninger og lenker».

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	• Isolatet skal plasseres i nærheten av skyllerom i bogruppen, og ikke i umiddelbar nærhet til kjøkken/fellesrom. • Fortrinnsvis egen balkong/eller egen utgang til friluft.

Sluse/forgang:	• Forgangen skal ha en ren og uren sone. Forgangen skal ha tilstrekkelig plass til utstyr og plass til at to personer kan ta på eller av beskyttelsesutstyr samtidig. • Overgangen mellom gulv og vegg skal være glatte og uten lister. • Materialene skal tåle vask og kjemiske desinfeksjonsmidler.
Fast inventar og utstyr i sluse: • Ren sone venstre side:	• Knagger på vegg 3 stk. • Skap fra gulv til tak: D30cm x B40cm. Monteres 15 cm over gulv. • Speil på innside av skapdør, høyde 190cm • Skap med hyller og benkeplate i arbeidshøyde, B40cm, hylle over og plass til dispensere for munnbind og hansker under hylle. • Servant med berøringsfri armatur, standard størrelse. • Såpe og spritdispenser monteres over servant Det skal også monteres spritdispenser ved utgangsdør og dør inn til soverommet. • Veggmontert søppelkurv 50 cm bredde, tørkepapir dispenser over. • Gjennomstikkskap 40 cm bredde fra bad til sluse i rustfritt stål. (trenger ikke varme) Må ha flyttbare hyller. Arbeidshøyde avklares slik at denne ikke kommer i konflikt med andre funksjoner. Skap spesialbestilles på mål hos leverandør. Bestiller/bruker kan oppgi kontaktperson.
Fast inventar og utstyr i sluse: • Uren sone høyre side:	• Areal til sekkestativ på hjul: H95cm, B80cm, Dca.45 cm. • Risikoavfallsbeholder 50L: L40cm, B30cm, H56cm. • Hylle til plassering av f.eks. matbrett.
Dør fra sluse til beboerrom:	• Skyvedør med automatikk. • Døren skal være åpen ved vanlig bruk, mulighet for å avstille automatikk. • Vindu i dør – størrelse 50cm x 50cm med skjerming, skjerming monteres i forgangen.
Bad:	• Baderom skal ha dekontaminator / bekkenspyler under benk. Topplaten skal kunne bruke som arbeidsbenk. • Hyller plasseres over dekontaminator, Dybde 30cm x Lengde (samme som dekontaminator.) • Skap plasseres ved siden av vasken, viser til ordinære bad.
Beboerrom	• Ingen spesielle tiltak utover standard beboerrom.
AV/IKT/EL/VVS	• EL punkt for dekontaminator.

7.5 Kohortinndeling av bogrupper

Arbeidstilsynet stiller krav til isolering/inneslutningstiltak i bogruppene. Det må legges til rette for tilfredsstillende inneslutningstiltak i sykehjemmet for å redusere risiko for at ansatte skal utsettes for sykdomsfremkallende biologiske faktorer i forbindelse med utførelse av arbeidsoppgaver, jf. arbeidsplassforskriften §§ 8-1 og 8-4.

Bogruppene skal derfor organiseres slik at det blir mulig å inndele korridorene og beboerrommene i 2-3 kohorter.

7.6 Plassering av dispensere knyttet til hånddesinfeksjon

FHI sine byggetekniske smittevernråd til orientering:

Hånddesinfeksjonsdispensere bør ikke monteres ved vask eller i nærheten av såpe, for å unngå at hendene vaskes med hånddesinfeksjon. I tillegg til beboerrom skal det sikres at alle høyaktivitetsrom (eksempel; inngang/utgang til beboergruppen, arbeidsrom, lager, kjøkken, skyllerom, medisinerom, fellesstuer og behandlingsrom) har dispenser for hånddesinfeksjon. Dispensere skal plasseres på samme side som dørhåndtak. Veggmonterte dispensere bør monteres 95-122 cm over gulvet for å unngå øyehøyde. Tilpassing av plassering av dispensere avklares med bestiller, IARK og EBE (ledende renholder) i hvert prosjekt.

8 Varemottak, lager boss/tøy-sug

8.1 Generelt

Inn- og uttransportering av varer og utstyr skal foregå via egne varemottak. Det må tas hensyn til høyder for store lastebiler, og behov for rampe ved høydeforskjell til terreng. Varemottak skal i størst mulig grad skjermes mot andre funksjoner med hensyn til plassering og trafikkmønster. Varemottaket inkluderer boss- og tøy-sug, lagerfunksjoner, kildesortering, arealer for levering og oppbevaring av mat. Gasslager er beskrevet i forbindelse med varemottak, men kan plasseres annet sted i sykehjemmet.

Det skal etableres en moderne og framtidsrettet suge-løsning for boss og brukt flattøy på sykehjemmet. Brukt flattøy skal fraktes til eksternt vaskeri. Suget skal betjene fraksjoner for hhv. boss og flattøy (skittentøy). I tøysuget fraktes flattøyet fra nedkast til kjølt rom (10 grader) for urent tøy.

Tøyvogner tilpasses standard fra rammeavtaleleverandør, og det skal gå signal til ansattes mobiltelefoner når alle vognene er fulle. Antall fraksjoner og arealbehov ut over dette bestilles for det enkelte prosjekt. Det skal legges vekt på enkle transportveier iht. korridor og heis.

8.2 Boss- og tøy-sug

Boss og skittentøy, i følgende rom/funksjon skal det være nedkastluker:

- I bogruppene skal nedkast være på skyllerommet uren-del, (boss og tøy).
- Boss/skittentøy, i følgende rom /funksjoner skal ha nærhet til nedkastluker:
 - Kantinekjøkken (kun boss).
 - Renholdspersonell (kun boss).
 - Administrasjon (kun boss).
 - Velværeaddeling (kun boss).
 - Rehabiliteringsfunksjon (boss og tøy).
 - Andre funksjoner som ev. er på samme bygg som sykehjemmet, for eksempel legesenter, aktivitetssenter for hjemmeboende med demens, omsorg pluss boliger (kun boss).

NB! Prosjektering av Tøy-sug

RIB må dimensjonere tøy-sug rommet for undertrykk 0.1 Atm. Gulv på grunn må forankres i omliggende vegger. Dør til rommet må være utadslående.

8.3 Kildesortering

Det avsettes rom, iht. romprogram, for kildesortering nær varemottaket. Antall fraksjoner avtales for det enkelte prosjekt. Sortering av matavfall inkl. teknisk løsning (f.eks. kjøll) beskrives i det enkelte prosjekt.

Alle typer kjøkken i sykehjemmet (inkludert møterom), frisør, fotpleie osv. skal tilrettelegges for kildesortering med nødvendig fraksjoner i skap under vask.

8.4 Mottak mat

Rommene plasseres i nærhet til kantinekjøkken. Alle matleveranser til bogruppene skjer direkte via varemottaket.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	Mottakssone for mat. Består av mottakssone mat/returlager og kjølerom, fryserom og matlager, primært for kafé. Rommene må imidlertid også ha kapasitet til bogruppernes ekstraordinære behov for lagring av mat og drikke i forbindelse med høytider.
Fast inventar og utstyr	Kjølerom, fryserom og matlager (tørrvarer) skal ha justerbare veggheengte hyller i rustfritt stål.
AV/IKT/EL/VVS	- Kjølerom, fryserom og matlager (tørrvarer) skal: - Ha adgangskontroll. - Være utstyrt med alarm. - Ha kontinuerlig temperaturregistrering. - Kunne åpne døren manuelt fra innsiden.

8.5 Gasslager

I korttidssykehjem skal oksygenanlegg medtas.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Generelt	- Korttidssykehjem: Det skal vurderes om samtlige beboerrom skal ha uttak for oksygen i vegg ved seng i pleiestilling. Se kap.5: «Beboerrom». - Det skal etableres eget gasslager for plassering av gass-sentral og gassflasker Se kap.3: «Fellesfunksjoner for sykehjemmet». - Gasslageret plasseres mot yttervegg, med avlastningsvegg, og med lett tilkomst for inn- og uttransport av gassflasker.
Fast inventar og utstyr	
AV/IKT/EL/VVS	- Gasslageret utføres med ventilasjonsrister (til- og fraluft) for naturlig ventilasjon, og rommet bør holde en temperatur på ca. +20°C. - I gasslager som kun inneholder oksygen, skal temperaturen ikke være under +10°C. Alt utstyr skal være i utførelse for medisinske gasser (SIS HB 370). - Alarmer fra gass-sentral og trykkovervåkere, skal kommunisere med byggets SD-anlegg. Ved inngangen til ulike

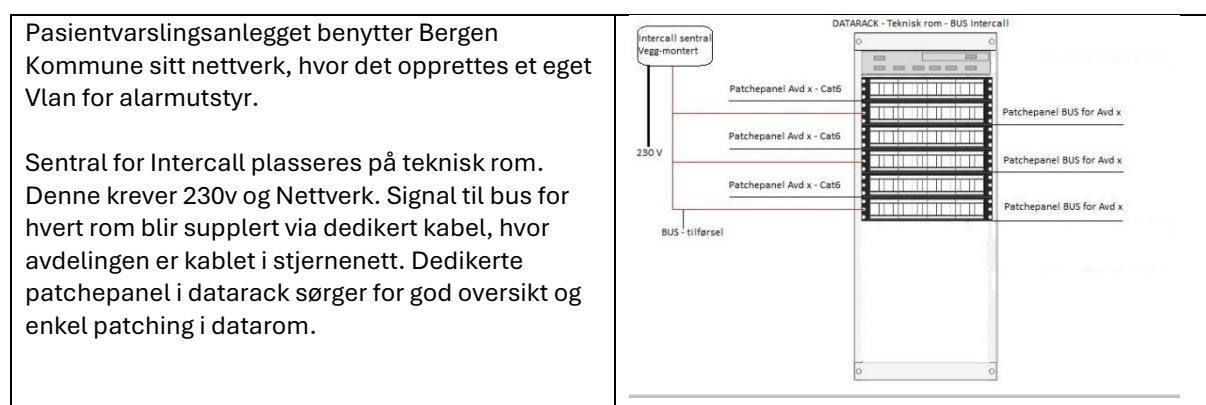
	sykehjemsavdelinger, skal det leveres trykkovertvåker med avstengningsmuligheter for oksygen. Det skal også medtas tredjeparts kontroll av anlegget, denne skal utføres av uavhengig tredjepart.
--	--

9 Tekniske rom⁴

9.1 Generelt

Tekniske rom og funksjoner avtales for hvert enkelt prosjekt. Funksjons- og arealprogram legger til grunn at tekniske systemer skal forankres i Miljø- og klimaplan i Bergen kommune, til enhver tid gjeldende infrastruktur og politiske føringer som er relevante. BK Retningslinjer for IKT-infrastruktur i kommunale bygg og Grensesnitt mellom tekniske systemer og brukerrelatert teknikk (jfr. kap. 13: «*Infosjerm/AV-utstyr/TV-DATA-TLF og IT arbeidsplass/datauttak*» og kap.14: «*Helseteknologi/teknologiske løsninger*») avklares for hvert enkelt prosjekt. Dette gjelder også arealbehov og plassering av tekniske funksjoner. Det skal legges til rette for sikker tilkomst, enkel betjening, ettersyn, vedlikehold og utskiftning av installasjoner.

For å ivareta byggets estetikk, skal det tidlig i planarbeidsprosessen legges til rette for at teknisk utstyr og installasjoner i størst mulig grad integreres i de ulike rommenes helhetlige løsninger. Brannskap ol. som må stå i korridorer skal integreres i vegg.

Se figur for tiltenkt installasjon.

9.2 Ventilasjonsrom

I et sykehjem er det ulik driftstid på rom og avdelinger, det er hensiktsmessig å samle lik driftstid planmessig, kan ventilasjonssystemene bygges opp slik at ulike brukstider og formål får separate systemer. F.eks. skal områder som brukes både dag og kveld, kunne driftes separat fra områder som kun har drift på dagtid.

⁴ EBE er ansvarlig for å beskrive disse funksjonene med tilhørende arealer, som framover ikke tas inn som en del av romprogrammet fra bestillende byrådsavdeling med ansvar for sykehjem.

9.3 UPS

UPS skal dimensjoneres slik at den kan koble ut største etterfølgende vern i batteridrift. Det skal være full selektivitet i dette anlegget ved alle driftsformer.

UPS brukes for å forsyne:

- IKT-rack + telesentral
- Sykesignal
- Nødvendige styringer UPS
- Dørautomatikk om ikke denne ligger på egen/egne UPS' er.

9.4 Tele og datasentral.

Rommet/-ene disponeres av byggeier og dekker alle funksjoner og oppgaver knyttet til drift og vedlikehold av digital infrastruktur i bygget. Rommet utformes bl.a. med plass til min. to-sidig tilkomst. Rommets størrelse, evt. antall avtales mellom rådgiver og oppdragsgiver.

9.5 Trafo, tavlerom/underfordeling

Størrelse dimensjoneres etter gjeldene REN-blad samt føringer fra BKK. Hovedtavlerom må ha plass for tilkomst baksiden. Ellers gjeldene regler fra NEK.

9.6 Reservestrøm/nødstrøm

Installeres på alle nye sykehjem og ved totalrehabilitering av eldre sykehjemsbygg. Eksos, støy og vibrasjon må hensyntas og løsning med utforming tilpasses bygningsmasse. Driftstid på reservestrømsaggregatet/nødstrømsaggregatet skal være minimum 48t før det må fylles ny diesel. Det skal prioriteres full drift på anlegget, og i rutine for sykehjemmet beskrive begrenset bruk av bygget/arealene, senke temperaturen til 19 grader og holde ventilasjonen på halv drift.

En stikkontakt per rom ved seng på egen kurs om det er reservekraft aggregat på bygget.

9.7 Valg av energikilder

Avtales i det enkelte prosjekt, inkl. tilhørende tekniske rom.

10 Fast inventar

10.1 Generelt

I listen framkommer diverse krav knyttet til fast inventar for sykehjem, ellers vises det til Etat for bygg og eiendoms spesifikasjon i heftet «Retningslinjer og krav til bygning og tekniske anlegg».

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Håndvasker	• Alle håndvasker skal ha berøringsfrie armaturer og temperaturstyring. • Speil monteres symmetrisk over vask.
Nedfelte vasker i benkeplater og vegghengte kummer	• Det skal monteres beskyttelsesplater på vegg over alle vasker.

Alle wc/hcwc	• Håndvask med berøringsfritt armatur/speil over. • Dispensere for papir/såpe. • Vegghengt avfallskorg. • Opphengt toalettbørste. • Vegghengte knagger. • HCWC - støttehåndtak skal vurderes basert på plassering i sykehjemmet - hvem brukeren er i forhold til stor grad av egenmestring.
Dusj	• Armatur i dusj skal ha termostat. Det skal være skåldesperre på blandebatteriet som ikke beboer kan klare å regulere forbi anbefalt temperatur.
Veggbeskyttere	• For å redusere institusjonsopplevelsen, skal det vurderes andre materialer for veggbeskyttere i fellesarealene enn metall, f.eks. tre. Valgt materiale må tåle rengjøring etter hygienekrav på sykehjem.
Kjøkkeninnredning: materialer og overflater	• Benkeplate skal være minimum fukt-, varme og ripebestandig høytrykkslaminat med rett kant og endelaminering ferdig tilpasset fra fabrikk. Laminaten skal gå minimum 10 mm under platen. • Kjøkkeninnredningen skal festes til vegg og gå til tak. Eventuelt benyttes foring mellom overkant skap og himling. • Kjøkkeninnredning leveres med solide og selvlukkende hengsler, skuffer i stål med demping, stillbare ben og løse sokler for inspeksjon og underlimt vask i benkeplate. • Skrogene skal leveres ferdig montert, det vil si tappet og limt på fabrikk. Leveres med RAL-farge. Skapdører skal være høytrykkslaminat med hardvedkanter og solide håndtak.
Kjøkkeninnredning belysning	• Stikkontakter skal monteres over kjøkkenbenk i maks. høyde underkant 1,1m over gulv. • Lysarmatur under alle overskap, kobles til en felles bryter. • Separate lysbrytere for benkebelysning og taklys plassert nær kjøkkendør i maks. høyde underkant 1,1m over gulv.
Gardiner/oppheng gardin (løst inventar)	• IARK sammen med anskaffelsesgruppen tar endelig stilling til hvilke rom/korridorer som skal ha gardiner, type gardiner, solskjerming og foliering for skjerming. Tyngde på gardiner må hensyntas i forhold til arbeidsmiljøet og drift.

Dører som skal kunne stå på magnet for å skape et åpent miljø i sykehjemmet	• F.eks. dører: - inn/ut av bogruppene. - inn til kjøkken/spiserom, stue, liten stue i bogruppene. - i felles korridorer. - ut til uteområder. - Kafé. - Allrom. - Frisør. - Fotterapeut.
Dimensjonering rundt rullestol, hjelpemidler for løft og pleie, betjeningsareal, adkomst og kommunikasjonsveier, dører og vinduer, bad samt sjekklisten for dimensjoner:	• Se "<i>Veileder for lokalisering og utforming av omsorgsbygg</i>" v/ Husbanken, og kap 5 <i>Dimensjonering til grunn for prosjektering</i>.
Oppvarming	• FHI anbefaler å unngå bruk av radiatorer.

11 Viktige premisser for uteområdene

11.1 Generelt

Uteområdene skal være iht. krav Husbanken stiller til uteområder i "*Veileder for lokalisering og utforming av omsorgsbygg*" v/ Husbanken: *Omsorgsplasser i institusjon og Personer med demens*. Samtlige uteområder skal ha attraktiv beliggenhet ift. klimatiske forhold og utsikt, for å skape gode uteområder for beboere, pårørende, frivillige og ansatte.

11.2 Uteareal/hager

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Uteareal/hage	• Turmuligheter: Sansehager etableres med gangstier i sløyfe for enkel orientering. • Trygghet: Skjermede uteområder med gjerder, vegetasjon og hensiktsmessige låser, særlig knyttet til bogrupper for personer med demens. • Takterrasser: Store takterrasser med vegetasjon eller romslige terrasser for alle, skal ha rampefri tilkomst. • Direkte tilgang: Felles uteareal i bogruppen skal være tilknyttet oppholdsrom. Det skal være sitteplasser for alle der minst halvparten skal være rullestolbrukere. Det skal også sikres plass til en seng. • Avskjerming: Private uteområder må skjermes fra felles sansehager. • Overdekkede uteplasser: Minst én sansehage med gapahuk eller grillplass. • Helårsbruk: Minst ett uteområde skal ha varmekabler eller lignende for å kunne gå ut uavhengig av årstid. • Hagestell: Sansehager skal ha opphøyede blomsterbed, frukt- og bærtrær. Beboerne skal stimuleres til aktivitet. • Takoverbygg: Noen hager skal ha overbygg for bruk i regn. • Sansestimulering: Variert beplantning, sol- og skyggeområder.

	• Aktiviteter: Spill som boccia og bowling. • Trening: Det skal etableres treningsstasjon for korttidssykehjem med rehabilitering. • Generasjonsglede: Offentlig tilgjengelig uteplass med lekeapparater. • Premisser: • Funksjonelle, robuste og lett vedlikeholdte uteområder. • Gangvei i sløyfe og avgrensninger for sikkerhet og soner. • Oppholdsplasser i sol, ly og skygge hele dagen og året rundt. • Uteområder som skaper minner og stimulerer sansene. • Tilrettelagt utebelysning. • Sikre sittemuligheter i uteområdet.
Plantevalg og vedlikehold i	• Unngå store plenområder for å redusere vedlikehold. • Velg fritt voksende vegetasjon framfor planter som krever mye beskjæring. • Unngå hurtig voksende hekker og prydbusker med høyt vedlikeholdsbehov. • Prioriter varierte sanseintrykk som humlehotell, raslende siv, prydrør med blomster og duft. • Rullestein med rennende vann. • Hageskulpturer som kan berøres og utforskes. • Vintergrønne busker for helårsopplevelse og enkelt vedlikehold. • Bør kunne pyntes med lys i juletider, for eksempel saktevoksende små grantrær. • Giftige og allergifremkallende planter skal unngås. • Fremmedarter med høy, svært høy eller potensiell høy risiko (jf. Fremmedartslisten) skal ikke benyttes. • Bevisst plassering av planter for god synlighet fra alle etasjer.
Røykerom	• Det skal etableres en røykefasilitet utenfor bygget som gir le for vær og vind, f.eks. i en av sansehagene. Plassering skal være enkelt å nå for beboerne, samtidig som det ikke skal være til sjenanse for andre deler av anlegget. Det må ikke sive røyk inn i bygget.
AV/IKT/EL	• I skjermede hager og på terrasser/balkonger skal det være porttelefon på utsiden, slik at ansatte skal kunne snakke med de som ev. blir låst ute, samt åpne døren via mobiltelefon.

11.3 Terrasser/balkonger

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Terrasser/balkonger for hver bogruppe	• Det skal etableres uteplass utenfor kjøkken/spiserom i hver bogruppe, for enkelt å kunne servere beboere som ønsker å spise ute. • Arealer for uteopphold møbleres med spisebord for bogruppens beboere og minimum to ansatte, (10+2 personer). • Det skal avsettes plass til minimum en pasientseng.. (Se kap. 2: <i>Dimensjonering til grunn for prosjektering</i>. Sengen skal tegnes inn på plantegning/møbleringsplan for hver terrasse/balkong i tilknytning til

	bogruddene. Det må tas hensyn til at en del beboerne kan være rullestolbrukere. • Husbanken anbefaler at terrassene bør være delvis takoverbygget. • Automatiserte terrassemarkiser for skjerming mot sol og regn dersom ikke balkong/terrasse har delvis takoverbygg. • På terrasser skal det være altankasser, kasser på hjul/potter og tilrettelegges for å henge opp potter og pynt.
Takterrasser	• Takterrasse skal vurderes. Det er viktig at takhager er rampefrie, og at adkomst er terskelfrie. • Det skal bygges opphøyd bed og gjerne plantekasser på hjul. • Det er en fordel om det på terrasser også kan etableres vandrerruter. • Det er viktig at det tenkes skjerming av vind og nedbør for opphold på takterrasser. Dette kan gjøres med beplantning, leegger og konstruksjoner med takoverbygg for å skape behagelige mikroklima. • Anlegg på takterrasser/dekker skal inneholde vegetasjon og ha et grønt preg. Det må være tilstrekkelig vekst masser, dreneringslag og tilstrekkelig dimensjonert betongdekke.
AV/IKT/EL	• På felles terrasser/takhager skal det være porttelefon, slik at ansatte skal kunne snakke med de som ev. blir låst ute, samt åpne døren via mobiltelefon. • Samtlige balkonger, terrasser og takterrasser: Tilstrekkelig med stikk for å kunne spille musikk/lydanlegg, steke vafler, trekke kaffe mm. • Dører ut til hager/terrasser/balkonger fra bogrudder og korridorer hvor beboerne ferdes, skal ha dørautomatikk.

12 Parkering

12.1 Generelt

Antall parkeringsplasser for bil, inkl. HC-plasser og sykkel skal være iht. gjeldende KPA bestemmelser og retningslinjer i Bergen kommune.

Når det besluttet antall parkeringsplasser på sykehjemmet er det viktig å ta hensyn til:

- Ulike aktiviteter på sykehjemmet som involverer pårørende og frivillige.
- Pårørende og frivillige bør enkelt kunne komme seg til sykehjemmet.

Det skal være mulig å kjøre helt fram til hovedinngangen på sykehjemmet. Mange av beboerne kan ikke bevege seg ute over lange avstander, og ilt av en dag vil det være mange som er innom sykehjemmet i korte ærender. Det skal derfor etableres plass/sone ved hovedinngangen, med overbygg, for noe HC-parkering samt for av- og påstigning fra f.eks. persontrafikk med bil, taxi og ambulanse (planlagte oppdrag for vanligvis mest aktuelt å ta inn ambulanse går via parkeringshus). Biler må derfor kunne stå parkert i en kort periode, samtidig som at andre kjøretøyer kan passere biler som står midlertidig parkert. Det bør legges til rette for at uteområdene ved sykehjem skjermes for motorisert trafikk.

Det skal etableres snusirkel for større kjøretøy ved varemottaket. Gangtilkomst til hovedinngang skal skjermes fra varetransport.

Flerfunksjonelle trafikkløsninger gir fleksibel og effektiv utnytting av areal, eksempelvis:

- Snuplass opparbeides som et kjørbart torg med sitteplasser og vegetasjon.
- Brannoppstillingsplasser opparbeides med et «mykere» dekke, gjerne drenerende, som en del av en åpen plass eller vei.

Hovedfunksjoner	Plassering og utforming
Typer parkeringsplasser	• Parkering iht. gjeldende parkeringsnorm, KPA. Ellers skal det avsettes plass til: • 2 parkeringsplasser med ladestasjon for bl.a. driftspersonell i parkeringsanlegg. • Lademuligheter for andre biler avtales for hvert prosjekt. • Parkeringsomfang ved hovedinngang avtales for hvert prosjekt. • Det tilrettelegges for HC-parkering ved hovedinngang. • Ambulanseparkering i parkeringsanlegg (plassen kan også brukes av sykehjemslegevakt, ambulerende blodprøvetaking, begravelsesbyrå, mobil røntgen, leverandør av laboratorietjenester mm). • El-scootere (med lademuligheter).
Sykkelparkering	• Antall sykkelplasser iht. gjeldende parkeringsnorm, KPA. • Sykkelparkering for ansatte skal være tyverisikker og plassert i nærhet av garderober, og under tak. • Sykkelparkering for gjester skal være i nærheten av en sentral inngang, gjerne under tak. • Det skal settes av et egnet sted for parkering av el-sparkesykler.

13 IKT-infrastruktur i kommunale bygg

Bergen kommune har beskrivelse «BK Retningslinjer for IKT-infrastruktur i kommunale bygg». Premissgiver for dokumentet er Ansattservice som oppdaterer dette i Bergen kommune sitt Kvalitetssystem. Dokumentet skal gi støtte til de som prosjekterer, kravstiller og bestiller IKT-infrastruktur, slik at Bergen kommune sikres en gjennomgående god og framtidsrettet løsning for digital infrastruktur fra sentralt datasenter og helt ut til sluttbruker. Dokumentet er også en støtte til de som installerer denne infrastrukturen. Dokumentet beskriver Retningslinjer for kabling av svakstrømsanlegg i Bergen kommune arbeidsplasser, inntakskabler, data/telerom, skap, kjøling, avbruddsfri strømtilførsel, sprede-nett, stigekabel, AV utstyr mv.

Begrep

IKT-infrastruktur inkluderer alle fysiske installasjoner/utstyr som skal til for at mobile og stasjonære enheter får tilgang til nødvendige data- og telefoniressurser. Dette inkluderer både sterkstrøm, svakstrøm, trådløst nettverk (WiFi), mobildekning, datakabling, installasjoner for AV-utstyr, m.m.

13.1 Ansvar for kabling av bygg

Leietaker har ansvar for å definere bruksområder i de forskjellige rom/arealer i bygget og formidle funksjonelle behov og krav til:

Etat for utbygging (EFU)/byggherre, som ved nybygg/rehabilitering har ansvar for å påse at tilfredsstillende kabling kommer på plass i bygget og inn til bygget

Etat for bygg og eiendom (EBE), som har ansvar for å leie egnede lokaler og som forvalter kommunalt eide bygg.

For å sikre at leveranser skjer til rett tid må følgende legges til grunn:

Aktivitet	Tidspunkt	Ansvarlig
Mobildekning	Skisse/Forprosjekt.	PL EFU
Avklare omfang AV-utstyr samt infoskjermer	Avklares med Ansattservice i hvert enkelt prosjekt.	PL EFU
Trådløs nett – bestille plassering av datapunkter hos Ansattservice	Avklares med Ansattservice i hvert enkelt prosjekt.	PL EFU
Bestille tilrettelegging infrastruktur (føringsvei inntaksfiber) hos Ansattservice	Detaljprosjektering.	PL EFU
For standard rackskap skal Ansattservice bli presentert løsning for rackmøblering på forhånd, og godkjenne denne.	Detaljprosjektering.	PL EFU
Plassering av rack i IKT-rom avklares med Ansattservice	Detaljprosjektering.	PL EFU
Avklare med tekniske underleverandører hvilket behov det er for tilgang til internett for levert "utstyr"/systemer.	Detaljprosjektering.	PL EFU
Alt utstyr (inventar/løsøre) som PC, skjerm, tavler, telefoner og printere.		Leietaker
Trådløs nett bestille montering av Aksess Punkter (AP) hos Ansattservice.	Avklares med Ansattservice i hvert enkelt prosjekt.	PL EFU
Bestille datalinje til bygget hos Ansattservice.	Minimum ti uker før mekanisk ferdigstillelse/behov.	PL EFU
Kantsvitsjer.	Minimum ti uker før mekanisk ferdigstillelse.	Ansattservice

13.2 Infoskjem/hørseilstiltak

Representanter fra bestillende byrådsavdeling for helse og omsorg vil i forbindelse med prosjektering og detaljprosjektering beskrive AV-utstyret som skal inn i de enkelte rommene i sykehjemmet. AV-utstyret anskaffes av byggherren.

Infoskjerm/interaktiv infokiosk	• Det skal ved hovedinngang tilrettelegges for en/to infoskjerm(er). • Behovet for at infoskjerm(er) må være tilpasset synshemmede er meldt til SDI. • Elektro/totalentreprenør skal levere dobbelstikk og data over himling for informasjonsskjerm (samt om nødvendig spikerslag for skjerm).
Hørseiltak Det skal i enkelte deler av bygget tilrettelegges for tiltak for hørselshemmede (f.eks. teleslynge eller IR).	• Byggentreprenør skal i bygningens sokkel/adkomst-etasje beregne/prosjekttere, levere og montere teleslyngeanlegg med kabel (og tilhørende forsterkere) forlagt i gulv i alle rom/arealer til allmennyttige formål som skranker, publikumsrettede tjenester, allrom og kantine hvor det formidles tale eller musikk. • Hjelpemidler for hørselshemmede i fellesarealer over grunnplan som i enkelte møterom, allrom, alle stuer osv. skal ivaretas av byggherre/AV-leveranse.

13.3 AV-utstyr

Betegnelser AV-utstyr:

- **Visningskjerm:** Vegghengt skjerm for bruk av pc, det må sikres avstand mellom skjerm og møtebord.
- **TV:** For TV-kanaler.
- **Interaktiv skjerm:** Visningskjerm med skrivefunksjon for stående møter.

Generelt AV-utstyr	• Byggentreprenør skal levere spikerslag for alle skjermer og lerreter samt levere stikk og IKT-punkt for AV-utstyr. Styling av belysning skal også koordineres med AV for skjermer/lerret. • Felles for alle rom med interaktiv skjerm: Tilkobling til strøm og data skal ikke medføre risiko for å snuble i ledninger/forhøyninger i gulv, heller ikke dersom møbleringen i rommet justeres. Gulvbokser skal ha robuste utførelser, tåle våtvasking og være tilpasset de omgivelsene de er plassert i. Eventuell bruk av gulvbokser skal avklares i det enkelte prosjekt, og legges inn i avvikslogg til EBE Krav og retningslinjer.
--------------------	---

13.4 TV (IP)-DATA-TLF og IT-arbeidsplass/datauttak/konferanseutstyr (Microsoft Teams)

Det skal være uttak for telefon, data og TV (IP) med løsninger som ivaretar mulighet for å ta i bruk nyeste teknologi på området. Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg detaljerer dette ifm. prosjekteringen.

Generelt	• På alle møterom i sykehjemmet skal det installeres konferanseutstyr for digitale møter inklusivt kamera og høyttaler. • Totalentreprenør leverer 4-veis stikk og data over skjerm samt føringsvei til møtebord som rør Ø50mm fra gulv til over himling, spikerslag for skjerm samt dobbelt stikk og data for brønn i
----------	---

	møtebord. Føringsvei og bordbrønner må ha ledig plass til eventuelle ekstra mikrofoner. • Kameraløsning må tilpasses møterommet/undervisningsrommet.
--	---

14 Helseteknologi/teknologiske løsninger

14.1 Generelt

Hensikten med å ta i bruk helseteknologi på ulike områder, er at brukeren skal kunne mestre ulike oppgaver og i størst mulig grad opprettholde selvstendighet. For ansatte kan det gi bedre oversikt og mulighet til å planlegge aktiviteter. Bygget skal ha god trådløst nett dekning og forsterket innendørs mobildekning.

14.2 Sykesignalanlegget

Sykesignalet skal være tilrettelagt iht. retningslinjer for sykehjem. Det vises til beskrivelse «*Bergen kommunes dokument for pasientvarsling*».

14.3 Grensesnittet

Bergen kommune leverer Sykesignalanlegg sammen med Smarttelefoner (mobiltelefoner) og bevegelsessensorer. Totalentreprenøren leverer kabling for sprednett og kabling til sykesignal fram til endeutstyr/sensor. Dørene må være utstyrt med dørmagnet og elektronisksluttstykke for det enkelte beboerrom.

Den teknologiske utviklingen rundt helseteknologi og sykesignalanlegg i sykehjem går raskt. Underveis i prosjekteringen forutsettes det derfor løpende kontakt mellom byggherren, prosjekterende og ansvarlige i teknologiprojektet i bestillende Byrådsavdeling eldre for helse og omsorg.

14.4 Planlegging og montering av pasientvarslingsutstyr

For å sikre god samhandling og kommunikasjon involveres rådgivere og IKT koordinator i bestillende byrådsavdeling og leverandør via aktuelle særmøter knyttet til planlegging, status og framdrift der det er hensiktsmessig. Det er vesentlig at samhandling opprettholdes helt fram til løsningene er ferdig montert, fullskalltestet og overlevering er gjennomført.

Prosjektplan må være forutsigbar i forhold til framdrift, tilgjengelighet og forutsetninger eller avhengigheter.

14.5 Pasientvarsling

Ringesnor monteres på beboerrom og tilhørende bad. For å redusere institusjonsfølelsen, skal stikkontakter og trekkesnor på vegg ved seng i pleiestilling, innpasses i vegg og ikke legges i kanal. Ettersom dette reduserer fleksibiliteten til å senere legge inn ekstra stikk skal det installeres 3 doble stikk. Standard trekkesnor blir levert med 2 meter kabel. Enheten kobles direkte til I/O-modul på avstillingspanelet til det aktuelle rommet.

Plassering ved Seng - 140-150cm (Viktig at den er plassert høyere enn sengen som brukes på sykehjemmet og kan nås fra begge sengeposisjoner).

Ringesnor bad må kunne nås fra toalett og dusj sone.

For å kunne tilkalle hjelp skal toaletter i fellesområdene være utstyr med trekkesnor.

Alarm og avstillingspanel

Panel for avstilling eller utløsning av alarm settes opp innenfor dør i alle beboerrom. Dersom beboerenhet har eget soverom må det avklares behov for ekstra avstillingspanel ettersom panelet også benyttes til dialog med beboer ved utløst alarm.

I tillegg kan kontrollpanelet benyttes sammen med dørmagnet slik at varsling for vandring ut beboersdør kan ivaretas på samme enhet.

For raskt å kunne tilkalle hjelp dersom det oppstår en situasjon i stue/oppholdsrom skal det også være panel i fellesstuer der pårørende eller beboer kan varsle dersom det ikke er ansatte til stede. Panelet er utstyrt med en rød alarmknapp samt en grønn kvitteringsknapp og muligheten til å koble på eksterne enheter via I/O-modul. Enheten har mulighet for egendefinerte statuser basert på tastekombinasjonene utført på alarmknapp og kvitteringsknapp.

Taksensor - IR-Sensor

Avvikene som skjer hyppigst på sykehjem er fall. Bevegelsessensor kan forebygge fall og redusere de skadene dette medfører ved å fange opp når beboer setter seg opp på sengekanten eller går ut på gulvet. Beboerrom tilrettelegges med fastmontert taksensor og mulighet for ekstra sensor ved behov, enten kablet eller trådløs.

Det skal være montert en IR-sensor i taket på alle beboerrom over seng i normal stilling, langsiden er inntil vegg. Denne er konfigurert med et virtuelt «gjerde» rundt sengen som vil fange opp bevegelse utenfor dette området.

Alarmen aktiveres og deaktiveres utenfor rommet via et eget avstillingspanel.

Ekstra sensorer

Det skal tilrettelegges et innfelt datapunkt slik at det er mulighet for å koble til en kablet sensor i alle beboerrom. Tilkoblingspunktet for sensorer installeres i nærheten av seng. Punktet gir også muligheten for tilkobling av diverse utstyr som eksempelvis: Epilepsi, Inkontinens, Stolsensor, Gulvmatte.

Posisjonssendere

Posisjonssendere IDT (nettvarder) gir beboere større mulighet til å bevege seg alene innenfor sykehjemmet og uteområdet. Personalet får først varsel når beboeren har passert definert dør eller området, aktiv varsling. Eventuelt at de trykker på alarmsmykket, passiv varsling. Passering av siste sender gir indikasjon om hvor i bygget beboeren befinner seg og begrenser leteområde.

IDT er enheten som inneholder logikken for de aktuelle antennene. Det kobles til 2 antenner/varder per IDT. ID blir satt med DIP switch på selve enheten. Dekningsområde på 90 – 250cm.

I forprosjektet må rådgivere i bestillende byrådsavdeling og IKT koordinator sammen med prosjektgruppen avklare hvor de ønsker å plassere posisjonssendere. Aktuell plassering kan f.eks. være mellom ulike bogrupper/avdelinger, ved hoveddør, utgang til sansehager eller andre utganger, trapp og heis.

Dørsensor på pasientdørene.

Dører til beboerrom settes opp med en magnetkontakt som gir muligheten for passiv overvåking av dørene til rommene. Om dør åpnes etter at funksjonen for overvåking er aktivert vil det bli varslet til pleiere via mobile enheter og/eller vaktroms panel.

Automatisk åpning forutsetter at dørene leveres med elektronisk låsestykke. Sensor kobles til låsestykket med en styringsboks og IDT pr rom slik at systemet fanger opp beboersmykke og at døren da låses opp. Styringsboksen trenger strømforsyning.

Personalet kan bruke RFID brikker eller egne ID kort med RFID funksjonalitet. Døren vil alltid kunne åpnes med håndtaket fra innsiden og låsen vil åpne seg ved brann.

Funksjonen aktiveres og deaktiveres på dedikert panel fra utsiden av rommet. Enheten er tilkoblet systemet via bus. I tillegg til bus kobles kabel fra magnet direkte på denne enheten.

Kamera

Kameraløsninger for visuelt og anonymisert digitalt tilsyn skal tilrettelegges på beboerrommene. Det betyr at samtlige rom trenger trådløs nettilgang, stikk for kamera og en brakett som kamera skal festes til. Det skal anskaffes full dekning for digitalt tilsyn gjennom prosjektet. Krever datapunkt og strøm (stikk).

Vaktromspanel

Vaktromspanel på arbeidsrom i bogruddene skal installeres og vil gi en klar og tydelig visning av alarmer og hendelser i systemet og vil fungere som en backup for mottak av alarmer dersom nettverket går ned. Krever datapunkt og strøm (stikk).

Alarmer vil i fullskjermvisning fylle skjermen og gjøre den lesbar på lang avstand. Touchpanelet har også innebygget lydgiver for å varsle tydelig om alarmene. Hver alarmtype har sin egen farge, prioritet og tekst. Lydvarsling er forskjellig mellom lav- og høyprioritetsalarmer.

Trådløstnettverk (WIFI)

Trådløs nett – bestille plassering av datapunkter hos Ansattservice.

Forsterket innendørs mobilforsterkning

Alle byggeprosjekter skal sørge for at det er mobildekning, fra de to største mobildekkningsleverandørene i alle rom.

14.6 Alarmer – Sykesignal, forvarsel brann, ringeklokke og porttelefon

Sykesignal, brannvarslingssystemet, utendørs ringeklokke og porttelefon må være koblet via grensesnitt. Sykesignaleringsystem opp mot Smarttelefonene (mobiler). Det skal være fjernåpning av ytterdør via mobil. Alle ytterdører skal være utstyrt med kamera.

Forutsetter at det legges til rette for kabling slik at forvarsel og romposisjonering ved brann kan komme på personalets mottaksløsning.

14.7 Opplæring og testing av anlegg/utstyr

Før innflytting skal ansatte ha opplæring i bruk av utstyr og de ulike funksjonene i bygget. Det vil være behov for opplæring av flere grupper i flere omganger, og Bergen kommunes underleverandører er ansvarlige for denne, jf. inngått rammeavtale.

Det skal utføres en fullskala sjekk av leveranse i et samarbeid mellom byggherre og leverandør av sykesignalanlegg. Leverandør av sykesignalanlegg er ansvarlig for å dokumentere test og løsning. Når alt er ferdig installert og kjernesystemet er oppe, skal det utføres en overleverings-beretning.

15 Anskaffelser av løst inventar/utstyr

15.1 Generelt

Anskaffelse av ytelser beskrevet i dette kapittelet skjer i annen entreprise enn bygg-entrepriser. Informasjon i dette kapittelet er medtatt som en orientering.

Funksjons- og arealprogram kapitler 3-8 gir informasjon om løst inventar og medisinsk utstyr fordi det er av betydning for utvikling av møbleringsplan i tidligfase.

Byggentreprenør medtar spikerslag, tekniske framføringer mm. som følger av byggherrens sideentrepriser.

15.2 Medisinsk inventar og utstyr

Bestillende byrådsavdeling beskriver behov for medisinsk inventar og utstyr og EFU anskaffer dette over kommunens rammeavtaler. Ved ombruk/gjenbruk skal medisinsk inventar og utstyr framstå som enhetlige og nye, kunne vare i mange år og være rengjort før de plasseres i nye sykehjem.

15.3 Løst inventar og utstyr.

EFU ved IARK og bestillende byrådsavdeling med sin anskaffelsesgruppe beskriver løst inventar og utstyr. Etat for utbygging ved IARK gjennomfører anskaffelsene av løst inventar og utstyr både inne og ute til sykehjemmet. Ved ombruk/gjenbruk skal møblene framstå som enhetlige og nye, kunne vare i mange år og være rengjort før de plasseres i nye sykehjem.

16 Beredskap

I planen «Et tryggere samfunn – sammen» i kapittelet om Egenberedskap framkommer det at kommunen har ansvar for at brukere på institusjon har tilgang på mat, drikke, varme, legemidler og lignende dersom en uønsket hendelse oppstår. Det må derfor vurderes i hvert prosjekt om det er behov for noe ekstra areal knytt til lagring av beredskapsutstyr.

Beredskapslager for smittevernutstyr blir håndtert fra sentralt lager.

17 Kildehenvisninger/ Generelle veiledere:

Aldring og helse, Nasjonalt senter, Boligguiden

Lenke: [Boligguiden: Boenheter for personer med demens - Nasjonalt senter for aldring og helse](#)

Arbeidsplassforskriften

Lenke: [Arbeidsplassforskriften](#)

Arbeidstilsynet

Lenke: [Arbeidsmiljø i helseinstitusjoner \(arbeidstilsynet.no\)](#)

Bergen kommune, Etat for bygg og eiendom:

«Retningslinjer og krav til bygning og tekniske anlegg».

BKKvalitet Legemiddellager (medisinrom)

Lenke: [Dokument «BEHF/BASB - LMH - Prosedyre for legemiddelhåndtering \(Del 1\)», ID 2769 - Bkkvalitet \(extend.no\)](#)

Byggtekniske smittevernråd for kommunale heldøgns omsorgsplasser

Lenke: [Støtterom - FHI](#)

Husbankens veileder UU, belysning/dagslys mm:

Lenke: <https://nedlasting.husbanken.no/Filer/8f7.pdf>

Helsedirektoratet (2013):

Fallforebygging i kommunen – kunnskap og anbefalinger.

Lenke: [Omsorgsbiblioteket: Fallforebygging i kommunen – Kunnskap og anbefalinger \(unit.no\)](#)

Veileder medisinrom/laboratorium:

Lenke: [medisinromveilederen_2.0.2021.docx.pdf](#)

Isoleringsveileder:

Lenke fra FHI: [Isoleringsveilederen \(Smittevern 9\) - FHI](#)

Veileder for bygningstekniske smittevernråd for kommunale heldøgns omsorgsplasser

Lenke: <https://www.fhi.no/nettpub/smittevern-i-planlegging-og-utforming-av-heldogns-omsorgsplasser/>

Etat for bygg og eiendom og Etat for utbygging har utarbeidet en serie dokumenter som viser hvilke standardkrav som stilles til leverandører i kommunens byggeprosjekter.

Lenke: [Bergen kommune - Standardkrav til leverandører i byggeprosjekter](#)